

«Դեռևս հույս ունենք, որ կբացահայտվի Դինի սղանությունը»

Այսօր Սահմուրյան «Դեռևս հույս ունենք» կարգախոսով բողոքի ցույց կկազմակերպվի «Ակոսի» խմբագրատան առջև: Գրանց Դինի զինակիցների նախաձեռնությամբ կազմակերպվող ցույցի մասին մարտի 8-ին տեղեկացրել է թուրքական BIA լրատվական գործակալությունը: Կազմակերպիչները, ըստ տեղեկության, ցույցին մասնակցելու կոչ են արել բողոքի ել իշխանություններից ղեկավարել են բացահայտել Դինի

սղանությունը: Նրանք միաժամանակ սարսափել են հաղորդագրություն, որտեղ մասնավորապես ասվում է. «Մեր հարազատ բարեկամի ել եղբոր՝ Գրանց Դինի սուր սղանությունից շարքեր են անցել, սակայն այդ սղանության բուն կազմակերպիչներն առ այսօր բացահայտված չեն, ինչը բողոքի մասնագետները բացահայտմանը հետամուտ լինելու դրսևստանալու վրա են կոչում»:

Պատասխանատու Փերինչեֆին, Ընկերության ղեկավարներն ի չի դարձրեց նրա նմանների նկատմամբ

Երկ Ընկերության Լոգոն Բաղաճառում ավարտվել է Հայոց ցեղասպանության փաստը ժխտելու մեջ մեղադրվող Բանվորական կուսակցության նախագահ Դոնու Փերինչեֆի դատավարությունը: Թեև դատարանը որոշել է Փերինչեֆին դատարանել 90 օր ազատազրկման կամ նստակցել 9 հազար Ընկերության ֆրանկի չափով տուգանքի նրա համար, բայց ել այնպես 2 արով հետաձգել է որոշումը:

Այլ կերպ Փերինչեֆին ճանուղ է սվել դատավարությունը: Թեև ել այդ առումով դատախազն չէ դատավարության ավարտին նրա արած հայտարարությունը: «Դատարանի այս որոշումը Ընկերության դատավարի ասելու արժանի է թուրք ազգի նկատմամբ: Դատավարի կողմնակալ է ել ասելու արժանի է: Դինի ել Ընկերության վճարելի դատարան, իսկ արդյունքի չհանգելու դեպքում՝ գործը հանձնելու ել ելրոդայի

ԱՊՐԵՅԱՆ-ԹՈՐՖԱՅԻ ՅՈՐՈՒՄ

Մինչե մարտի 14-ի ժնեյան հանդիպում, Ալիեը կրկնում է անգիր արածը

Օրեր սարածաբան այցի արածակներում ԵԱԳ Մինսկի խմբի ֆրանսիացի համաձայնագրի Բեռնար Ֆասինե Բավկում կայացած ատույսի ժամանակ հայտարարել է, թե Դարաբաղ փախսականների վերադարձի առումով անհրաժեշտ է ադաիովել մի շարք դրայումներ: Այդ թվում՝ «Թեբե» գործակալության ներկայացմամբ, Արբեջանը ղեկ է իր վարչական ներկայացուցչությունը կազմակերպի «գրավալ սարածներում»: Ֆասինե ավստասան է հայտնել, թե գոյություն ունեն Հայաստանի ել Արբեջանի հանրություններին համակցության գաղափար ներգնելու խնդիրներ:

Արբեջանի ել Թուրքիայի, այսպես կոչված, սփյուռքային կառույցների առաջին ֆորումում ելույթ ունենալիս հայտարարում է, թե Հայաստանը ղեկ է փոխել իր հաղափալանությունը, «ազատի արբեջանական գրավալ հողերը ել հրաժարվել իր դադաիցներից մացաքանին Հայոց ցեղասպանության առումով»:

Ցեղասպանության բանաձե նաե ԱՄՆ Սենատում

Մարտի 7-ին ԱՄՆ Սենատի արտին հարաբերությունների հանձնաժողովում հանրաժեշտական սենատոր Ռիչարդ Լուգարի միջամտությամբ հետաձգվել էր Հրանց Դինի սղանությունը դատարանող բանաձեի վերաբերությունը: Հետաձգման դատարանությունը բանաձեի տեսում Հայոց ցեղասպանություն արտահայտության օգտագործում է:

Մինչ Թուրքիան գոհունակությամբ էր արածալում Դինի սղանությունը դատարանող բանաձեի վերաբերության հետաձգմանը, ահա մարտի 8-ին դեմոկրատ սենատոր Ռիչարդ Դարբինը «Լու ԱՄՆ

Մյուտորհնության արարողությունը՝ 2008 թ. սեդեմբերի 28-ին

Մայր արող Ա. Եղմիանի տեղեկատվական կենտրոնի հաղորդագրությամբ, մարտի 7-9-ը Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի նախապատկությամբ Եղմիանում գումարվել է Գերագույն հոգեւոր խորհրդի ժողով: Հայրադեական օրհնությունից ու բարեմաղաքաններից հետո լննվել է նախորդ ժողովի կայացրած որոշումների կատարման ընթացքը, որից հետո հաստատվել են այս ժողովի օրակարգի հարցերը: Ժողովականներին ներկայացվել է

Մայր արողի անցած արած գործունեության արեկան զեկույցն ու ֆինանսական հաձեկությունը: Հոգեւոր խորհուրդը զեկույցն ընդունել է գոհունակությամբ: Այնուհետե Հոգեւոր արեկույցի Տեղաբնակարանը զեկույցով ներկայացրել է համապատկան երեսաստղական ելեղեցասիրաց կազմակերպության կառույցի ձեւալորման ուղղությամբ կատարված աշխատանքները: Վերահայոց թեմի խնդիրների մասին զեկույցով հանդես է եկել Վերահայոց

թեմի առաջնորդ Տ. Վազգեն եղիկոս Միղայանյանը՝ հանգամանորեն անդրադառնալով թեմի առջե ծառայած մարտահալերներին, թեմի իրավաբանական կարգալիձակի հաստատման ու ելեղեցիների վերադարձման ուղղությամբ կատարվելի աշխատանքների անհրաժեշտությունը: Ի շարքում այլ հարցերի, որոշում է կայացվել Մյուտորհնության արարողությունը կատարել 2008 թվականի սեդեմբերի 28-ին: Ո. Դ.

ԱՊՏ երկրների հե իրանի հարաբերությունների զարգացումը՝ ռազմավարական ուղղություն

Իրանը կողմ է ԱՊՏ երկրների հե ավանդական բարեկամական հարաբերությունների հետագա ել երկկողմ զարգացմանը: «Իրան» գործակալության տեղեկացմամբ, Թեհրանում ԱՊՏ երկրների դիվանագիտական առախությունների ներկայացուցիչների հե հանդիպմանը նման հայտարարություն է արել Իրանի նախագահ Մահմուդ Ահմադինեձադը: Նախագահն ընդգծել է ԱՊՏ երկրների հե Իրանի բազմադարյան մակուրային դատական կաթերի ել փոխհարաբերությունների մասին հասկաթե կովկասյան ել կենտրոնախական երկրների հե: Ըստ Իրանի նախագահի, ԱՊՏ երկրների հե բազմակողմ հարաբերությունների զարգացումն Իրանի արտախին արտախանության ռազմավարական ուղղություն է:

Հայկական 3 ֆիրմաների արտադրած «Չերմուկը» վերադարձվել է ԱՄՆ վաձառակետերից

Այն, ինչ նորմալ է հայերի առողջության համար, ամերիկացիները մահացու են համարում. գուցե իսկապե՞ս այդպես է

ԱՄՆ կառավարության դեղի ել սննդի գործակալության հայտարարության դատարանով արդեն 2 օր հայ սղանողներն ու հանախին ջուր արտադրողները անհանգիստ փոձակում են: Ինտերնետում սփռված դատարանական հաղորդագրության համաձայն, 1 լիտր «Չերմուկի» մեջ ամերիկացիները հայտնաբերել են 500-600 միկրոգրամ (տուրջ 0.6 միլիլիտր) մկրոբեր, միևնույն ամերիկյան չափանիշները 10 միկրոգրամից ավելին անթույլատրելի են համարում: Գործակալությունը զգուցացում է, որ «Չերմուկի» դարբերական օգտագործումը ոչ միայն կարող է վնասել յարդին ու երկկամերին, այլեւ նույնիսկ Բողոքների առաջացման դատարանում: Նաե հայտարարվում է, որ ամեն ինչ անելու են, որ հայկա-

կան «Չերմուկը» հանվի ամերիկյան շուկայից: Հայաստանից ԱՄՆ «Չերմուկ» արտախանում են 6-7 ընկերություններ, բայց թե մրանցից կոնկրետ ում է ուղղված մեղադրանքը, հայտարարությունից չի հասկացվում: Համենայն դեպ, մարտի 7-ին սարածած հաղոր-

դագրության մեջ ամերիկյան Սննդի ել դեղի գործակալությունը նշում է այն կազմակերպությունների անունները, որոնք ներկրել են «Չերմուկը»: Թվարկում է նաե հայկական այն ընկերությունների անունները, որոնց արտադրանքը հե է կանչվել վաձառակետերից: Այսպես, խանութների հալվալ ել Կալիֆոռնիայում գործող ԱՄՆ հասցված «Արի» գործարանի արտադրանքը, «Գրաջան» ընկերության կողմից ներկրված «Չերմուկ գորտ» ֆիրմայի արտադրանքը: Մեմ փորձեցին իմանալ «Չերմուկ» արտադրողների կարծիքը:

Հայաստանը ստացավ 76 մլն դոլարի նոր վարկեր եւ դրամաւորներ

Մակայն ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարն անսրամադիր էր

Վարդան խաչատրյանը ընտրություններից հետո կազմավորվելի մոր կառավարության կազմում հավանաբար այլեւ իրեն չի տեսնում ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի դասերում, ինչպիսիք էլ, թերեւ, դայանակավորված էին նա երկվա հոգնածությունն ու անսրամադիր լինելը: Ինչ վերաբերում է վարկերին, առաջին հերթին առաջինը Համախառնային բանկի սնուցման խորհուրդը Հայաստանին է ստանալու Արևմտյան հարթահարման ռազմավարական ծրագրին (ԱՀՌԾ) օժանդակելու նպատակով: Արևմտյան հարթահարման աջակցության վարկը կազմում է 28 մլն դոլար:

ՖՈՏՈՒՈՒՐ

Երկրորդ դասախոսական համակարգի բարեփոխման վարկն է՝ 22,5 մլն դոլար գումարով, երրորդը՝ առողջապահական համակարգի արդիականացման վարկը՝ 22 մլն դոլար: Դասախոսական համակարգի բարեփոխման ծրագրին 3 մլն դոլար դրամաւորի օժանդակություն է ստանալու Եւրոպայի կառավարությունը:

Պայմանագրերը ստորագրեցին Հայաստանի ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան խաչատրյանը եւ Համախառնային բանկի երեսնյան գրասենյակի ղեկավարի դասերում Լաիա Մելիքյանը:

Ստորագրման արտոնությունից հետո ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը հայտնեց, որ 2005-2008 թթ. համար նախատեսված էր Հայաստանին ստանալու 170 մլն դոլարից մինչև 230 մլն դոլար վարկային միջոցներ: Զանի որ Հայաստանը կասաբել է իր դասախոսությունները, առաջ Համախառնային բանկը համաձայնեց, որ Հայաստանը կստանա առավելագույն գումար՝ 230 մլն դոլար: Դա, ըստ նախարարի, նշանակում է, որ մինչև տարեկան 38,5 մլն դոլարի վարկ ստանալու հնարավորություններ ունեն: Այդ թվում՝ 20 մլն դոլարը միայն ԱՀՌԾ աջակցման ծրագրով, որով կհասկացվեն ավտոճանա-

դարհների եւ ոռոգման համակարգերի նորոգմանը:

Տեղեկացվեց, որ ստացված վարկային միջոցներից 8 մլն դոլարը կհաշվազվի հարկային եւ մասնաձեռնարկային համար: Ստաստանը կստանալու նոր սարավորումներ, որոնք հնարավորություն կստանա, որոշեցի բեռնավորված ավտոմեքենաները սահման անցնեն առանց բեռնաթափվելու, դրանով իսկ նվազեցնելով բեռնափոխակի մասնաձեռնարկի եւ ներկրողի միջոց: 1 մլն դոլար էլ կստանալու հարկային ծառայությանը սարավորումները ձեռքբերման, հարկային եւ մասնաձեռնարկային միջոց տեղեկացվության փոխանակման համար:

Վերոնշյալ վարկերը ստանալու են 20 տարի ժամկետով, որից 10 տարին արժեքով ժամկետն է:

Վարկեր կստանան նաեւ Ասիական զարգացման բանկից եւ Եվրոբանկից

Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան խաչատրյանը երեկ հայտնեց նաեւ, որ Ասիական զարգացման բանկի հետ լայնամասշտաբային կապեր կունենան Հայաստանին 66 մլն դոլարի վարկ ստանալու վերաբերյալ: Այդ գումարից 30 մլն դոլարը կուղղվի 230 կմ գյուղական ճանապարհների նորոգման, 36 մլն դոլարը՝ խմելու ջրի համակարգին: Վարդան խաչատրյանը հույս հայտնեց, որ բանկի սնուցման խորհուրդը այս ծրագիրը կհաստատի մինչև տարեկան:

Բացի այդ, 14,5 մլն դոլար ստանալու լայնամասշտաբային էլ ձեռք է բերվել Վերականգնման եւ զարգացման եվրոպական բանկի հետ: Այդ գումարը կհասկացվի Սեւանի շրջակայքում գտնվող 5 ֆաբրիկայի կոյուղասարների կառուցմանը, որոշեցի արժեքները չթափվեն լիճ:

Նշանակվել է ՀՀ երեսնյան գրասենյակի նոր ղեկավար

Ինչպես երեկ հայտնեց Համախառնային բանկի երեսնյան գրասենյակի սնուցման դասերում Լաիա Մելիքյանը, որը ժամանակավորապես փոխարինում է նախկին սնուցման Ռոզեր Ռոբինսոնին նա ղեկավարում ժամկետը լրանալուց հետո, ադրիլի 2-ից Հայաստանում կսկսի աշխատել գրասենյակի նոր սնուցման: Այդ դասերում նշանակվել է ազգությամբ հույն Արիստոնես Վարդապետյանը: Նա մասնագիտությամբ սննդագետ է: Սովորել է Աթենի (բակալավր) եւ Ստասպուրգի (մագիստրոս, առաջ դոկտոր) համալսարաններում:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՈՍՅԱՆ

«Այլընտրանք» ակնկալում է մինչև ամբողջ վերջը 50 հազար մարդու ներկայությունն ադախովել

«Այլընտրանք» հասարակական-ֆաղափական նախաձեռնության ղեկավար, «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Նիկոլ Փաշինյանը, ինչպես նաեւ նախաձեռնող խմբի մյուս անդամները, հավանաբար չհավանելով լրագրողների դիտարկումներն ու հարցերը հանրահավաքին ինչ մարդկանց մասնակցության վերաբերյալ, երեկվա հավաքում էլ անընդմեջ նշում էին, որ ոչ միայն մասնակցների փոքր քանակը կարեւոր է, այլեւ ակնկալում էին, որ իրենց համակիրների քանակը դեռ կավելանա: Երեկ Մասենադարանի առջեւ, խոսման համաձայն, կրկին հավաքվել էին «Այլընտրանքի» նախաձեռնողներն ու հավաքի մասնակիցները, որոնց թիվը շատ էլ չէր գերազանցում մարտի 2-ին կայացած նույն նախաձեռնության հավաքի մասնակիցների քանակը՝ մինչև 500 մասնակից: Մինչդեռ նախորդ անգամ էլ Նիկոլ Փաշինյանի խմբագրած թերթը հանրահավաքին անդրադառնալիս գրել էր, որ «սարքեր գնահատականներով նախաձեռնության հերթական հանրահավաքին մասնակցել է 3-4 հազար մարդ»:

չցանկացավ ներկայանալ, ասաց «Ես գալիս եմ, որովհետեւ դեմ եմ Քոչարյանին: Ինձ համար մեկ է՝ ով կլինի» «Այլընտրանք», թե ուրիշ մեկը»:

Իշխանությունը փոխելու, երկրում արդարություն հաստատելու մասին խոսելու եւ ներկա իշխանությունների հասցեին սարստեակ մեղադրանքներ հնչեցնելու նաեւ հասարակական-ֆաղափական նախաձեռնության այս հանրահավաքին: «Այլընտրանքի» նախաձեռնող խմբի անդամ, նախկին ֆաղափաբան Վահագն խաչատրյանը իր ելույթում մեկ անգամ էլ հիշեցրեց, որ ուժի մեջ է Համախառն հեռուստատեսությամբ եթերաժամ ստանալու իրենց դաշինքը: Գեոն էլ նա հավաքվածներին վստահեցրեց, որ Մասենադարանի սարստեակ ծառանվոր դրոշմների սակ իրենք իրականացնելու են իմփիչման:

«Հաստիային» ընդդիմության մասին մի երկու խոսք ասաց «Հանրադատություն» կուսակցության ֆաղափաբան անդամ Սուրեն Սուրենյանցը՝ նշելով, որ իրենց կուսակցության համար մանդատը միջոց է այս իշխանություններին հեռացնելու համար, իսկ եթե որոշեցրը մանդատները դարձին նշանակ, ուրեմն, նա կարծիքով, սեղավորվեցին իշխանությունների ծրագրերի մեջ: Հայ կանանց դայանի ելնելու կոչ արեց նախաձեռնության համակիր Սուսաննա Թովմայանը՝ Վանաձորից. «Կանգնենք, դասերում մեզ, մեր երեխաներին»:

Նիկոլ Փաշինյանը մինչ ելույթը լրագրողների հետ իրարցում նշեց, որ մեկ ամիս անց իրենք իիշյալ հրադարակում կունենան այնքան մարդ, որ հարցեր չի առաջացնի: Հավաքի մասնակիցներն այս անգամ էլ ակնհայտորեն ախտաճանակ Նիկոլ Փաշինյանի ելույթի ժամանակ: Նա վստահեցրեց, որ մինչև ամբողջ վերջը նույն վայրում կկանգնի 50 հազար մարդ ու եթե նրանցից մեկն էլ մեկ հոգու բերի, կադախովի 100 հազար մարդու մասնակցությունը:

Նախաձեռնության հաջորդ համդիդումը տեղի կունենա մարտի 16-ին, ժամը 17-ին, Մասենադարանի առջեւ:

ՎԱՍԻՔ ԱՆՆԱՅԱՆ

Փերինչեֆն իր ժխտողականությունը ցույց սվեց նաեւ դասարանում

Հիշեցնենք, որ դասավորությունը սկսվել էր երեքաթիվ մարտի 6-ին: Փերինչեֆն իր ժխտողականությունը ցուցադրել է նաեւ դասարանում՝ կրկնելով 2005 թվականին Վադյի, Յուրիխի, Բեռնի կանոններում հնչեցրած իր ելույթների հիմնական ասելիքը՝ Հայոց ցեղասպանություն չի եղել: Երկու կողմերն էլ զանգվածաբար սոցալականությունների հեղինակ են, եւ ոչ ոք չի կերտել, համառոտեմ ղեկը է: Նա: Ավելին՝ դասավորությունից առաջ նա համոզված հայտնել է, թե իրեն ազատ են արձակելու: Պեսական մեղադրողը Փերինչեֆի մեղը «ծանր» է որակել եւ հիշեցրել, որ Հայոց ցեղասպանությունը ժխտելը Հայոցաբնակչության անդամների կարող լինել, քանի որ դեռեւ 2003 թվականի դեկտեմբերին երկրի խորհրդարանի ստորին դալարը ճանաչել է Հայոց ցեղասպանությունը (դրանից հետո Հայոցաբնակչության թուրքաբնակներում լարվածություն է առաջացել ԱՆ. Գ.):

դասաբան Ջասթին Սոլ Զարթից մեջբերումներ անելով՝ որեւէ աղաքույց չկա, որ թուրք առաջնորդները կարողանան են ցեղասպանության ենթարկել հայերին:

Հայոցաբնակչության ընկերակցության Հայոց ցեղասպանությունը հաստատող փաստերն ամերիկացի դասաբանը կեղծ է որակել: 1998-ին իր գիտական վասակի համար թուրքերի դարձնելին արժանացած դասաբանը որոշեց, ինչպես նաեւ թուրքական կողմի մյուս խոսնակներին՝ Նորման Սթոունին, ժամ Միշել Թիբոյին, Գերմանիայի Մյունստերի համալսարանի թուրքական անցած դասախոս Փաուլ Լայդինգերին հակադարձել են Թեսսա Գոթմանը, Իվ Թեոնոնը եւ Ռայմոն Գեուրգյանը:

«Ցեղասպանության վերջին ֆալսդ ժխտողականությունն է, դասարանում ասել է Սարգիս Շահինյանի Երեւանի դասաբան Ֆիլիպ Նորդմանը: Նա նաեւ ընդգծել է, որ Փերինչեֆը չի թափանցում, այլ հոլորակ է, որ «Թալեթ փառ» կոմիտեի գործադիր անդամներից է, ինչը շատ լավ ցույց է տալիս ոճագրողի իսկական դեմը: Մեզ հետ հեռախոսազրույ-

ցում Հայոցաբնակչության ընկերակցության համաձայնագրի Սարգիս Շահինյանն ասաց, թե դասարանի վճռից գոհ է եւ գնահատելով փաստը, այն որակեց որոշեց հայ ազգի հավաքական հաջողություն: Նա տեղեկացրեց նաեւ, որ ամբաստանյալը կարող է վճիռը բողոքարկել 5 օրվա ընթացքում, ավելի բարձր ասյանում: Թուրքական կողմը ցանկություն է հայտնել դիմել Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարան: Սարգիս Շահինյանը մեզ փոխանցեց նաեւ մամուլ ասուլիսում հնչեցրած իր խոսքը՝ դասարանի վճիռը իրենց անհատի սուր է հայոց ցեղասպանության գոհների, նաեւ Եվրոպացի երկու օր առաջ մահկանացուն կնճած խորհրդարանական ժամ Քլոդ Վոլոյի, ում ջանքերի շնորհիվ Հայոցաբնակչության խորհրդարանը ճանաչեց հայոց ցեղասպանությունը:

Դասավորության 3 օրերին դասարանից դուրս հավաքված 300-400 թուրքերի համերաբեությունը Փերինչեֆի հանրահավաք էին կազմակերպել, որն անցել էր առանց միջադեմերի:

ԱՆՆԱՅԱՆ ՎԱՍԻՔ

Մերժ Սարգսյանը մեկնում է

Հայաստանի նախագահին առընթեր ազգային անվանագրության խորհրդի ֆառուդար, դասաբանության նախարար Մերժ Սարգսյանի գլխավորած դասավորությունն այսօր դասերում կայացվելու է: Պատասխանության նախարարության մամուլի ֆառուդար Մեյրամ Շահնուրյանի տեղեկացմամբ, Մերժ Սարգսյանը կհանդիպի Ֆրանսիայի դասաբանության նախարար Միշել Ալիո-Մարիին, բանակի գլխավոր Եսաթի ղեկավար ժամ Լուի ժորժեյին: Մարտի 13-ին Մերժ Սարգսյանը կհանդիպի Շառլ Ազնավուրին, իսկ հաջորդ օրը դասավորությունը կվերադառնա Հայաստան:

Հայոց ցեղասպանության հերժան ֆրանսիական օրինագիծը շղատարսվեց

Եվրոպայի խորհրդարանը հրաժարվել է դասաբան Ֆրանսիայի խորհրդարանի ընդունած Հայոց ցեղասպանության հերժան ֆրանկագնացման օրինագիծը: «Պանադենիաներ» կայքէջը տեղեկացմամբ, Եվրոպայի հայկական դասերումը հավաստում է, որ ֆրանսիական օրինագիծը դեմ նախագիծը չի ընդգրկվել Եվրոխորհրդարանի օրակարգ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԻՑ
 Հրատարակության ժե սարի
 Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
 «ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԻՑ» ՍՊԸ
 Երեսն 375010 Հանրադատության 47
 Հեռախոս 374 10 562863
 e-mail: azg@azg.am
 azg2@arminfo.com
 www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
 ՅԱՎՈՒՔ ՄԵՐՅԱՆԻԱՆ /հեռ. 521635
 Նախագիր
 ՊԱՐՄԻՐ ՅԱՎՈՒՔԻԱՆ /հեռ. 529221
 Արագուրների սեկցիա
 /հեռ. 581841

Համակարգչ. ծառայություն
 /հեռ. 582483
 Եւրոգրքայ լրատվ. ծառայություն
 /հեռ. 529353

Համակարգչային ծառայուց
 «ԱԶԳ» թերթի
 Թերթի միջերի ամբողջական քե մասնակի արտատպումները տրագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ առանց խմբագրության գառուր համաձայնության խոսի արգելում են համաձայն ԳԳ հեղինակային իրաւունքի մասին օրենքի
 Նիշերը չեն գրայնուսում ու չեն վերադարձում
 Գ ստույլ յոթանները գովազդային են, որոնց քովանդակութան համար խմբագրությունը դասախոսականություն չի կրում:
 «AZG» Daily NEWSPAPER
 Editor-in-chief
 H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
 47 Hanrapetoutian st.,
 Yerevan, Armenia, 375010

ՅՈՒՐԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Ի ՊԱՏԻՎ ԶԱՀՐԱՏԻ

Փետրվար 23-ին Պոլստ փողոց-ներով ֆայլելիս ես մտավիճակում Չահրաժի հետ էի, եւ ինձ հանգիստ չէր տալիս չէի նշանակվոր բանաստեղծ Վիտեզլավ Նեզվալի հայտնի բանաստեղծության խորագիրը «Փարիզը առանց Պոլ Էլուարի»:

Պոլիսը առանց Չահրաժի...
Չահրաժի նման բանաստեղծը իր ներկայությամբ կարող է լցնել ամեն մի հսկա ֆաղափ դարադրը: Եվ ֆաղափ դարադրում, ամայանում է առանց բանաստեղծի...

Ես խոսեմ ունեի միայն Չահրաժի համար դառնալ, բայց իր կորուստի ցավի առաջ բոլորը մոռացա, բոլորը կորցրի:

Ասված իմ, Բերայի շիտակ... Կարծես, ընդամենը երեկ էր՝ մեր այն ազնվական շղան էին ֆայլում Բերայի շիտակով ու Բանկայիով... Կարծում եմ դյուրին է նրանցից հետո, ասվածային Մեծարենցից, Ասոմ Յարձանյանից ու Վարուժանից հետո բանաստեղծություն գրել, արեւմտահայերեն բանաստեղծություն գրել եւ լինել ինքնատի ու սաղանդակոր: Երբեմն ինձ քվում է, թե Վարուժանն ու Չարենցը գրել են առաջիկա մեր մի ֆանի հարյուր տարվա բոլոր բանաստեղծությունները: Անկարելի է, չէ՞...

Բայց Չահրաժը կարողացավ:
Նա կարողացավ նոր կարելիություններ հայտնագործել մեր բանաստեղծության լեզվի

մեջ, մեր բանաստեղծական լեզուն իր գրում նոր ու անսովոր յուրանուններ ունեցավ: Չահրաժը ժամանակ մեծ եւ օտար ֆաղափ ֆալե անտանների մեջ կորած, հսկա ֆաղափ լաբիրինթոսների ու բավիղների մեջ մոլորված մարդուն, մանավանդ հայ մարդուն եւ կարողացավ նրա կյանքն ու ծակասագիրը ժամանակակից կյանքի վերվարումների ու կեռույթների մեջ: Իր բանաստեղծության արտաբանությունը ու անդամոն թվացող տղերքի եւ անխաղախ կառուցվածքների միջից, նա՝ արդի մարդու ողջ կյանքն ու դրաման իր մեջ ամփոփած բանաստեղծը, ժամանակ այդ մարդու էլ ողբերգությունը, էլ լացն ու ծիծաղը, էլ ուրախությունն ու տխրությունը, էլ վիճակն ու հուսահատությունը... Տեսավ նրա ներքին դրաման: Չահրաժի բանաստեղծության հերոսը ազնվական մարդու նուրբ ու նրբագույն հեզմանն ունի, որ իր զորավոր ուժն է, դայանա ու լուսավոր հուսով, սղանիչ ծաղր ու երգիծանք, փիլիսոփայական խոր թափանցումներ, իրեն ու առարկաները, կյանքն ու մարդկանց նոր ու անսովոր լույսի տալ, նոր դիտարկումները շեղելու կարողություն: Եվ այս ամենի հետ Չահրաժը՝ ամենու գիտենք, բանաստեղծության մեջ ուրախ «ֆալստ» է, ծայրահեղ կարճատև ու ժամկետավոր: Եվ միևնույն ժամանակ լայն արդիական, առանց արդիականության մասին խոսելու, առանց արդիականության մասին ակնարկ անգամ անելու:

Ինչ ասեմ՝ ինքը Չահրաժն էր:

Ես իրեն ժամանակ եմ Արարայան դառնում, Խոր Վիրապուն, Արարայան լեռան դիմաց կանգնած, Արարայան դառնի լույսերի մեջ, դառնակարի անվախժան գեղեցկությունը վայելելիս. ինքը դառնի ու Լեռան գեղեցկության հետ միանալով էր ու ներդառնակ: Ես իրեն ժամանակ եմ զանազան հեթանոսական սաճարը լուր դիտելիս, Գեղարդի վանքում լուր աղոթելիս, Սարգսյանի դառնում լուր հաճելիս... Միջոց ինքն էր, միջոց Չահրաժն էր... Ո՛վ կարող է միջոց ինքը լինել. ամեն ինչ ու ամեն մի դառնի...

Ինքը Չահրաժն էր, ինքը կարող էր, ինքը միջոցն էր՝ մարդկային իր ողջ հմայով, իր ազնվական նկարագրով ու հոգեկան անափ գեղեցկությամբ...

Ճեմարիս բանաստեղծությունը միջոց մեծ ու շեղ աղարատ է, ուր բարձր ու ազնիվ այրերն են բնակվում:

Չահրաժի բանաստեղծությունը ինքնատի ու ինքնավայել կառույց է, հիրավի աղարատ, որ միջոց դառնալու է բանաստեղծի ազնվական նկարագիրը եւ ուր մեծադեմ ընկալվելու է իր ազնիվ ու անմահ հոգին...

23 փետրվար 2007 Պոլիս

Չահրաժի մեջ զգայություններու այսպես հարուստ երանգներու գոյությունը ես չեմ գիտեր:

ՅԱՐՈՒ ՄԱՅՈՒՐԻ

Չահրաժը այն բանաստեղծն է, որ նոր ժամանակ, նոր մտածողություն քերեց մեր գրականությունը: Նա նորագույն է հայ բանաստեղծական խոսքի: Իր գրականության բարձր գեղարվեստական մակարդակով Չահրաժը համամարդկային բանաստեղծ է:

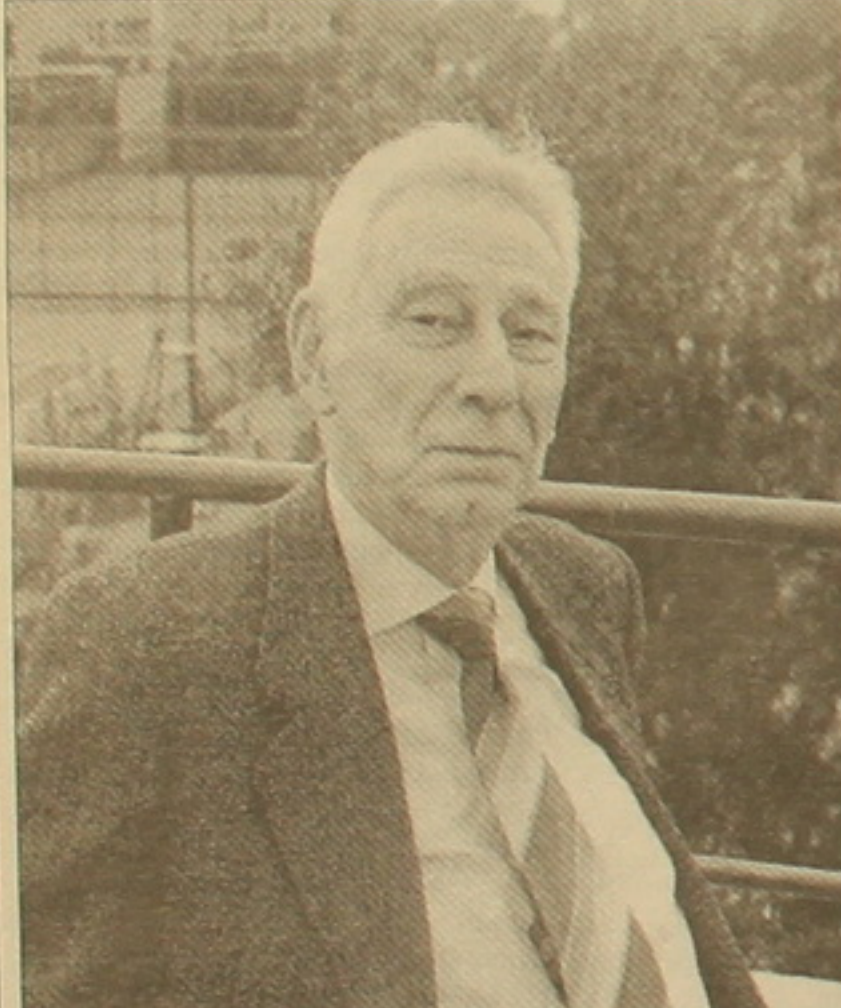
ԷՐԱՐՍԻ ՏՐԱՅԱՆՆԵՐ, ակադեմիկոս

Կայ Չահրաժի գրական աշխարհ մը՝ զանազանեղի ուրիշներէ, ինքնիր մեջ օրգանական կառուցով ուրկուած, կայ գաղափարներու կառույց եւ ցանց:

ՎԱՏԵ ՕՇԵՐԱՆ

Ռափիկան հանդիսացաւ նոր եւ կենսունակ բանաստեղծական ուղղութեան մը, որ իր անուրանալի ազդեցութիւնը գործեց թէ ամբողջ Սփիւռքի եւ թէ Հայաստանի գրողներուն համար:

ՃԱՐԵՆ ԽՐԱՆՈՒՄԵՆԻ

Չահրատ. 1996 թ. դեկտեմբեր, Սողայի ծովաօդային լուսանկարը՝ Իզնա Սարըասլանի

Զ Ա Հ Ր Ա Տ

Խօսվ մեկ ըրած խորհեցան -
Կարգը մեզի փչ մը եա մօսեցաւ

Հաճի Լեւոնը տարին -
Ամեն ինչ էր բայց ամեն ինչ ըլլալէն ալ անելի
Իր դարի մօտ տարիներուն հաշիտով
Մեր բոլորին երազիսին էր մահուան դէմ
Մինչդեռ հիմա կարգը մեզի փչ մը եա մօսեցաւ

Մեկ ֆահանայ չորս մահակիր դազաղ մանուկն փայտի ոյն
Շոգեմակոյկ մը դրին
Ու ծովն ի վար նաւարկելէն Հաճի Լեւոնը տարին

Մինչ անոնք որ ժաման - լացին - չլացին -
Չգացին թէ կարգը իրենց փչ մը եա մօսեցաւ
Օգոստոսի արեփն տակ ու հովուն տակ հիախիսի

ՄԱՏԱՆ

Կալիճը ձեռնին
Գիծեր կը ֆաշէ մեր շուրջ գերք սահման -
Իսկ ես ֆերթոյի սղունգով խոսեմ
Բոլոր գիծերը կը սրբեմ ի սղան

ԵՐԶԱՆԻՎ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ

Բանաստեղծ եմ երջանիկ -
- Որ դուռը կամ ուրու դուռը որ զարնեմ
Չիս կընդունին գրկաբաց
Ժոյսներուն ամենէն ֆաղցըն իրենց դէմքին կը շողայ -

Երջանկութիւնն այս է կըսեմ ես ինձի -
- Որ դուռը կամ ուրու դուռը որ զարնեմ
Կոնակի վրայ կը բացուի
Ատմոջական երգ մը կիջուէ հոգիս մեջ մեղրի ոյն -

Ամեն մեկ դուռ մտնորէն կը բացուի
Ամենէն տալ բարեւանքով կարծածի հուրը սրիս
Ու կը մոռնամ ինչու եկայ - ինչու այս դուռը զարկի
Երջանկութիւնն այս է կըսեմ համոզուած

Բանաստեղծ եմ երջանիկ -

Եւ այս գիծեր երբ բոլորուիմ դոմ սեղանին շուրջ ձաշի
Երբ առեւայ ձեր հոգեքէն ձերբազատ
Մանրէ՛ շերտը թարմ հացին -
Սղան մըն ալ ինձի դրէ՛ մեկ անկիւնը սեղանին
- Գուցէ կու գամ ու ձեր դուռը կը զարնեմ

ՈՒՇ

Ոչ ֆեզի համար - եւ ոչ ալ ինձի -
Չկրցայ գրել
Երիտասարդի խանդով կայծկլանու
Սիրեցան ոսկեթել

Երբ դուռը զարկի արդէն շա՛տ ու՛ էր

ՄԵՆԱԿ

Պարոյր մանչս երկունս ալ
Նոյն տարիք ունէինք -
Հիմա ես կամ - դուն չկաս -
Եղան ասիկա

Թէ բարի է տալ ըսել
Պարոյր մանչս երկունս ալ
Նոյն տարիք ունէինք -
Հիմա ես կամ իբր թէ -
Իսկ դուն կաս ու կը մնաս -
Ջանի՛ հոգի մաղէն վերջ
Տեսաւ ասիկա

Սիրել մարդկը բոլոր
Թէ կարի է անկորուստ
Պարոյր մանչս երկունս ալ
Նոյն կարիք ունէինք -
Հիմա ինչու - առանձին -
Կը վերջիցեմ ֆաղցորէն
Թէ Պարոյրը բանաստեղծ -
Ըսաւ ասիկա

Պարոյր մանչս ֆանի որ
Նոյն տարիք ունէինք -
Մանուկ էինք երկունս ալ -
Խաղը կիսատ թողուցիր -
Չեղաւ ասիկա
[1971, յունիս]

ՏԻՎԻՆ ԳՈՐԷ ԵՒ ՊԱՐՈՆ ԵՍ

Տիվին - եթէ կը հաճի
Մեկ ծայրէն դոմ - մեկ ծայրէն ես բոնեմ սա լայն աշխարհին

Ծայլեմ ծայլեմ ողջիկնայ
Անկողնի չափ ըլլայ

Յետոյ - եթէ կը հաճի
Այս աշխարհին բազմութիւններն անլորդ
Անկողնէն նստեմ վար
Անդունդն ի վար գլորին

Ու մեմ մնամ առանձին
Տիվին դոմ եւ Պարոն Ես

ՏԱՐԵՂԱՐԶ

Այսօր դիտուածաւ
Երբ փողոցը կամ հանրակառուի մեջ
Կամ երկինքին վրայ - երկինքն անդին
Երեսունըփեց մոմ տեսնել վառուած
Չահրաժը յիշեցի

Չեր բանը գործը ձգեցի մեկ դի
Պահ մը ձեր վիշտերն ու Լէնը մոռցի
Դիտեցի մոմերու դուրսկն այդ բոնկակ
Ու մտածեցի

ԱԶԳ-ՆԵՐՈՒԿ

Հիշատակ

▶ P էջից

Թե որ մալ հով մը միտի փչե խօլ
Այս բոլոր մոմերը միտի մարին
Ու միտի ցուրտ անջրմեծին մեջ
Ուր ոչ մոմ կ'առայի - ոչ դուր - ոչ Ջահրաս

Պահ մը խորհեցի
Ու յետոյ դարձեալ
Դում ձեր հոգեբուն
Ես իմ մոմերուս

ԷԶՄԱԾԻՆ

Զարը ջուր չէ
- Գեթի ման չի հոսիր

Զարը օդ չէ
- Չի մխար խունկի մէջ

Արեւ չէ
- Մեր կանթերին չի հասնիր

Զարը ոչ ջուր է - ոչ օդ - ոչ արեւ
Եթէ խաչքար չէ -

Սա չորս տողը գրելու համար
ով գիտէ քանի սիրուի փոխեց
- վերջինը շիւ էր -
չորրորդ տողը չկրցաւ գրել

Հեղ մը դում - ես
հեղ մը ես - դում
փոխմիփոխ

Հեղ մը ես - դում -
հեղ մը դում - ես
փոխմիփոխ

Հեղ մըն ալ

Ես - դում
դում - ես
նոյն թահուն -
բերանփոխ
ի վերջոյ

Ես - ես - դում - դում -
անփոփոխ

ԵՐԹԱՆԱՍՈՒՆԵՐԻՆԳ

Եթեանասունը հինգին սահմանը անցայ
- անցագիր չհարցուցին -
Նայեցան դողդոջ ֆայլերուս
ճերմկաւ մազերուս
- անցիր նային - ըսին
Ես այդ «նային»-ը զան չսիրեցի
- կերեւի գլխուս գայի կայ

ՄԵԿ ԸԱՐՈՎ ԵՐԿՈՒ ԳԱՐՈՒՆ

Դեղին կասուն
բար մը նեցեց
ծառն ի վեր
Երկու գարուն ինկաւ ծառէն
Մէկը ֆեզի - մէկը ինծի

Աւաղ - նորէն բացը մնաց
խեղճ կասուն

ԳԺՈՒՐ

Այլորին հաւկիթ ածելն է դժուար
«Ոչ»-երդ «այո» կարծելն է դժուար
Երբ Ամանոր է - միւրգ ու սեր առաս
Չոր հացի կեղեւ կրծելն է դժուար
Կաղանդ է - միտի նորէն գինովանի
Գինին աղառիկ կոծելն է դժուար
Տարի մը ամբողջ միտս ֆեզի հեծ -
Զեզ չսիրելը կեղծելն է դժուար

Ես առաւել դում հաւասար է մեծի -
Այդ առաւելը գեղն է դժուար

ՄԻՍԱՆԻ

Անոնք որոնք կը կարծեն
թէ երջանկութիւնը
հորիզոնէն անդին է անդայման

Կը սխալին
քանի որ
երջանկութիւնը
մեզն է իրենց ափին

Իսկ անոնք որ կը կարծեն
թէ երջանկութիւնը
մեզն է իրենց ափին

Կը սխալին
քանի որ
երջանկութիւնը
հորիզոնէն անդին է անդայման

Մինչդեռ անոնք որ
չունին որ եւ է կարծիք
Երբեք չեն սխալիր

ԱՐՏ

Գովազդը կը լսէ
- Բարեբեք արտ է
Հարիւր կու տայ մէկի դէմ -

Ան
Կինը հոն բաղեց -
Հիմա կը սղատ

ԱՐՏԱԿԵՂՐՈՆ

Ըստ իրեն
Աւխարհի կեդրոնը ինք էր
Իսկ իր կեդրոնը աւխարհը չէր
- Սխալ մը կար փոխադարձ -
Շաս ճիգ թափեց որ սրբագրէ
Կեանքը չքաւեց

ՆԵՐՈՒՄԻԹԻՆ

Չկրցայ ոչ իսկ մեկնակէտ ցոյց տալ
Անկոխ արժէքներ բերել նորահնար
Բնորոշելու փերթաճը վաղուս

Ինչ որ գրեցի կար այսօրուս մեջ
Դուրս չելայ գիծն սահմանափակին
Հիմը չգտայ շեմին աղազայ

Հետեաքար գեղ անյաջող գրչակ
Ես ներողութիւն կը խնդրեմ իմա
վաղուս փերթոյն

ՈՒԹԱՍՈՒՆՈՅԸ

Զայելէ առաջ
Ութսուննոցը
Զայլ մը - ֆայլ մըն ալ սկսաւ համրել
Մէկէն մինչեւ ութսուն
Երբ սեղան նստաւ
Առաջին յարաւոր ուսելէ առաջ
Համրեց մինչեւ ութսուն
Գինիի բաժակէն
Ումը մը ումը մըն ալ խմեց - յետոյ համրեց
Ութսուն - նորէն ութսուն
Երկար խորհեցաւ
Սիրաբանի փորձելէ առաջ
Յիշեց օրերը երբ կը համրէր հազիւ
Մինչեւ ֆառասուն
Նորէն ալ դժգոհ չէր կեանքէն
Ութսուննոցը
Պատաստ էր համրելու
Մինչեւ իննսուն

ՍՄԱՆՈՒՄՅԻ ԿԱՅԱՐԱՆԸ

Երբ շոգեկառնը կանգ առաւ
Պատահաբէն նայեցայ որ հոն են -

- Ուսի մեծ հայրս Համի Լեւոնը
ու մեծ մայրս Ֆորթիւնը
որ Ենիգաբուն հարս է եկեր -
Համի Լեւոնին Իոյր Պեարթիսը
ինծի ի յաջիւ մանսօյին կը նուագէ
- Մեծ մօրս փեշին սակ մայրս Անգիւնը
- մագերան կարմիր ժադայէն կաղաւթ -
ինկ մօրախոյր Արսիւնը մեծ մօրս գիրկը
- յետոյ տան դեղին կասուն ժօնսօրը -
հաւախուր եմ զիս դիմատրելու
նաեւ ֆահաճայ մը - Տր Զեռի կը կանչեն -
ու յոգի մանչուկ մը - Միլէն -
որ փախուստ տուր է ճնշողայի աւխասանոցն -

- Տակալին կանուխ է - կը լսեմ - սղատեցի իչ մըն ալ -
Շոգեկառնը ճամբորդ կիցեցնէ - ճամբորդ կանոն -
ու ճամբայ կ'ելլէ յամբօրէն -
Ձեռք կը շարժեն բոլորին - ձեռք կը շարժեն ինծի -
Տր Զեռի կը խաչակնէ
Կասուն վերջին միայն մը կը լսէ
Շոգեկառնը կը ֆայլ հեզհեզ տեղի արագ

Չեմ գիտեր ինչու այնքա խոնար են

ՎԵՐՁԱՆՈՅՍ

Չորս տղակ էին
Յարվարը Երդարը Գաբոն եւ ես
Երեկոյեան
Թեմիմիա կ'ելլէին վերջալոյսը դիտելու

Ու հոն - վերջալոյսի կարմիր լոյսերուն սակ
- մինչեւ որ արեւը մայրը մտնէր -
Հաւանեկեղը կ'ընէին
Թէ ով յարթեց - ով յարսնուցաւ -
օրուս խաղերուն մեջ

Յետոյ կը տարուէին խորիկ
Թէ ով միտի յարթէ - ով միտի յարսնուի
աղազայի օրերուն մեջ -
Ըստ մեզի - բոլորս ալ յարթական միտի ըլլային
ու իննամսահ - զիտար կը շնորհատրիմ
դաստնազ զահաճ զօրավարներու մէջ

Հիմա - տարիներ վերջ -
Յարվարը չկայ - Երդարը չկայ - Գաբոն -
- Գաբոն ալ չկայ -

Մնացի ես միայն
Իմ վերջալոյսիս հեծ գլուխ գլխի

Աստ հանգչի Չահրաս...
Պոլիս, Շիշլիի ազգային գերեզմանատուն

Չահրազը (բուն անունով՝ Չարեհ Եւլ-
զըզեան) ծնվել է 1924 թվականի մայիսի
10-ին, Պոլիսի Նեաճալուր թաղերից մեկում՝
Նեան թաղում, մորենական զառիճի Հաջի
Լեւոնի տանը:

Իր նախնիները աղբյուր են Գորիսում, իր մի
աղբյուրաբան Պողոս անունով, եղել է Գորի-
սի խանը: Ռուս-թուրքական պատերազմի
հետեանով գաղթել են Եվրեկ (Կեսաբի),
որ մի քանի տարի անց մնացել է հետո սեղա-
փոխվել են Կ. Պոլիս: Երբ սարեկան հասա-
կում կորցնում է հորը, որը վախճանվում է թո-
ֆախսից: Եվ Չահրազը հասակ է առնում
դառնալով Հաջի Լեւոնի տանը, նրա խնամակա-
լության ներքո:

1942-ին Չահրազը ավարտում է Բանալիի
Կիենական Միջնորդականի լիցեյը: Երբ
սարի սովորում է Պոլսոս համալսարանի բժե-
կական բաժանմունքում, բայց թողնում է հա-
մալսարանը: Պատերազմի զինվորական ծա-
ռայության է կոչվում, որ անց է կացնում Ան-
կարայում իբրեւ հակաօդային ուժերի զա-
հեսային սղա:

Հայ գրողի մեծական ուղեկիցը՝ կարիքը,
նրան ստիպել է ամենասարբեր աւխասան-
ներ կասարելու կյանքում՝ դեղորայի զառի-
սի աւխասող, թղթավաճառ, նոսարական

գրասենյակի զառիսնայ, առողջադառա-
կան սարավորումների հաստատության ա-
ւխասակից, աղա առեւտուր՝ փողկաղի, գո-
սիի, ծորակների եւ այլն: 1994-ի մայիսի մե-
կից թողել է աւխասանը:

Առաջին բանաստեղծությունը՝ «Աստ մը»
խորագրով, լույս է տեսել 1943-ին, «Ճամա-
նակ» օրաթերթի գրական էջում (խմբագիր՝
Վ. Ս. Յովակ-Վահրամ Սարգիսյան): Տաս-
նյակ տարիների ընթացքում աւխասակցել է
բազմաթիվ թերթերի եւ յարբերակների՝
«Ճամանակ», «Մարմար», «Սան», «Նոր
Սան», «Հանդես մեկնայի», «Երջանիկ տա-
րեգիր», «Շողակաթ», «Քուլիս», «Սուր փո-
կի», «Բազմակերպ», «Անդասան»՝ «Անե-
կան», «Շիրակ» եւ այլն:

Մի քանի տարի խմբագրել է Միջնորդական
Սանուց միության «Սան» յարբերաթերթը:

1960-ին Կեդրոնական Սանուց միությունը
հրատարակում է Չահրազի առաջին գիրքը՝
«Մեծ ֆաղաբ»: Դրան հետեւում է «Գունավոր
սահմաններ» ժողովածուն (1968): 1971-ին
Միջնորդական սանուց միությունը հրատարա-
կում է Չահրազի «Քարի երկինք» ժողովա-
ծուն, 1976-ին Հայ արվեստից զարգացման
միությունը Փարիզում «Քարայի տեսակներ»
մասենաւարով լույս է ընծայում նրա
«Կանանչ հող» գիրքը: 1978-ին երեսնամ

եղագրվում է Չահրազի «Մեծ ֆաղաբ» խո-
րագրով ժողովածուն: Այս տարիներին Չահ-
րազի բանաստեղծությունները առանձին հա-
տորեքով անգլերեն հրատարակվում են Կա-
լիֆոռնիայում (1968) եւ Կանադայում (1974):

1989-ին լույս է տեսնում Չահրազի նեանա-
կայից գրեթե մեկը՝ «Մեկ ֆառով երկու գա-
րուն» ժողովածուն: Դրան հաջորդում են
«Մաղ մը ջուր» (1994), «Ճայրը ծայրին»
(2001), «Ձուրը զառն վեր» (2004) գրքերը:
2006 թվականին Պոլսոս «Մրաս» հրատարա-
կությունը, որը բացառիկ գործ է անում ա-
տարեզում, Չահրազի ծննդյան 80-ամյակի
առիթով լույս է ընծայում Չահրազի երկերի
մի փառահեղ ժողովածու, երկու հատրով
կազմված զառ քարեխիղճ ու բարձր մակա-
րակով, հրաւայի յղագրությամբ եւ բարձր
մագակ ձեւավորումով: Երեսնամ լույս են
տեսել Չահրազի «Առանց խաչի առանց ֆարի
խաչքար» (1998) եւ «Քառերու տակի փերթա-
ծը» (2004) ժողովածուները:

Չահրազը հարուս կյանք արդեն բանաս-
տեղծ էր, գրող, ուսուցիչ, խմբագիր: Եղել է
աւխարհի մի քանի տասնյակ երկրներում,
մասնակցել է գրական ու բանաստեղծական
միջազգային համաժողովների (1974-ին՝
Տայվանում, 1980-ին՝ Բելգիայում, 1984-ին՝
Մարաբեում) իբրեւ Հասան թագավորի անձ-

նական հյուր: 1977-ին նրան, իբրեւ բանաս-
տեղծի, յարգեաւարել է Ֆիլիպինյան կառա-
վարությունը, 1974-ին բանաստեղծների հա-
մաւխարհային միությունը նրան հոչակել է
դափնեկիր բանաստեղծ:

Չահրազի բանաստեղծությունները թարգ-
մանվել են հրատարակվել են աւխարհի ֆա-
նեբել լեզուով՝ հունարեն, արաբերեն, լատինե-
րեն, ռուսերեն, ուկրաիներեն, հինգու, հու-
զարաթի, ֆլամաներեն, իսպաներեն, յարակե-
րեն, վրացերեն, չեխերեն եւ այլն:

Հայրենիքում Չահրազին զառ էին սիրում,
Չահրազը զառ էր սիրում Հայաստանը: Մեր-
ձավորները վկայում էին, որ վերջին տարիներին
սիրում էր կրկնել՝ «Ուեւ մեկ երկիր չեմ ու-
զեր երթալ, եթե տեղեւ զառքիմ, միայն երե-
ան, միայն ու միայն երեսան»:

1991 թվականին Ամենայն հայոց կաթողի-
կոս երջանկալիի զառ զառ Առաջինը
նրան յարգեաւարել է Սրբատառ Կոնդակով
եւ «Սուր Սահակ-Մետրոդ» զառ զառ:

1999-ին Հայաստանի Հանրապետության
իւսանությունը Չահրազին զառ զառ էր «Մով-
սես Խորենացի» մեղալ:

Հայ գրականության արդի խոնորագույն
դեմեբերից մեկը իր մահկանացուն կնից 2007
թվականի փետրվարի 20-ին՝ Պոլիսի Շիշլի
թաղամասի իր բնակարանում:

«**Մ**են բնականաբար ինչ-որ բան գիտեմք Գայոս ցեղասպանության մասին, բայց երբ կարդացինք Անտոնիո Արալանի «La masseria delle allodole» («Արսույսների ագարակը») գիրքը, մեր աչքերը բացվեցին, ցավի, անարդարության աշխարհը հանկարծ մերկացավ», գերմանական «Բեռլինի ցայթունգ» հեռուստատեսությունը նույն է Կիսսոնի Տավիանին: Երբ կարդացինք Արալանի գիրքը, մեզ համար դա մարդկության բարբարոսություններով ոչ արդարաբան մեծագույն ողբերգություններից է:»

«Ձեր ֆիլմը ցավի սահմանից անցնում է վայրագի, բայց նաև հակված է կամերային խաղարկման: Ձեզ համար ինչն էր կարևոր՝ դաժան ռեալիզմը, թե՛ ոճի խնդիրը» հարցին Պաոլո Տավիանին մանրամասնում է. «Երկուսն էլ: Բայց մենք ուզում էինք նաև հանդիսատեսին ցնցելով արթուն դառնալ: Բացի դրանից, դժբախտաբար, հենց այդպիսին է եղելությունը: Թերթերը բնականաբար գեղեցիկ լուսանկարներ են դասակարգում: Միզուց դա կեղծ էֆեկտ է: Չարագուցում մի քանի լուսանկարներով միջոցով ցավ կամ նվազագույնը՝ երկու նկարի միջոցով՝ առաջ ել հետ:»

«Ֆիլմը ստեղծելիս մեր նշանաբանն է՝ ռեալիզմ գումարած ռեալիստիկություն», հավելում է Կիսսոնի Տավիանին:

«**Դի վեյթը**» մի քանի հրաշարակում է նվիրել ֆիլմին: «Չուսարժան հայերի համար» հողվածում **Պետեր Տանդերը** կարծիք է հայտնում, թե «սա թուրքերի կողմից հայերի հանդեպ իրագործված ցեղասպանության մասին նկարա-

Մյուս կողմից՝ դա միջոցով հնարավորություն ունեցանք եվրոպական դերասանական ժողովուրդի հարգելի անհատներին: Մեզ համար դա մարդկության բարբարոսություններով ոչ արդարաբան մեծագույն ողբերգություններից է:»

«Ձեր ֆիլմը ցավի սահմանից անցնում է վայրագի, բայց նաև հակված է կամերային խաղարկման: Ձեզ համար ինչն էր կարևոր՝ դաժան ռեալիզմը, թե՛ ոճի խնդիրը» հարցին Պաոլո Տավիանին մանրամասնում է. «Երկուսն էլ: Բայց մենք ուզում էինք նաև հանդիսատեսին ցնցելով արթուն դառնալ: Բացի դրանից, դժբախտաբար, հենց այդպիսին է եղելությունը: Թերթերը բնականաբար գեղեցիկ լուսանկարներ են դասակարգում: Միզուց դա կեղծ էֆեկտ է: Չարագուցում մի քանի լուսանկարներով միջոցով ցավ կամ նվազագույնը՝ երկու նկարի միջոցով՝ առաջ ել հետ:»

«Ֆիլմը ստեղծելիս մեր նշանաբանն է՝ ռեալիզմ գումարած ռեալիստիկություն», հավելում է Կիսսոնի Տավիանին:

«**Դի վեյթը**» մի քանի հրաշարակում է նվիրել ֆիլմին: «Չուսարժան հայերի համար» հողվածում **Պետեր Տանդերը** կարծիք է հայտնում, թե «սա թուրքերի կողմից հայերի հանդեպ իրագործված ցեղասպանության մասին նկարա-

Մյուս կողմից՝ դա միջոցով հնարավորություն ունեցանք եվրոպական դերասանական ժողովուրդի հարգելի անհատներին: Մեզ համար դա մարդկության բարբարոսություններով ոչ արդարաբան մեծագույն ողբերգություններից է:»

«Ձեր ֆիլմը ցավի սահմանից անցնում է վայրագի, բայց նաև հակված է կամերային խաղարկման: Ձեզ համար ինչն էր կարևոր՝ դաժան ռեալիզմը, թե՛ ոճի խնդիրը» հարցին Պաոլո Տավիանին մանրամասնում է. «Երկուսն էլ: Բայց մենք ուզում էինք նաև հանդիսատեսին ցնցելով արթուն դառնալ: Բացի դրանից, դժբախտաբար, հենց այդպիսին է եղելությունը: Թերթերը բնականաբար գեղեցիկ լուսանկարներ են դասակարգում: Միզուց դա կեղծ էֆեկտ է: Չարագուցում մի քանի լուսանկարներով միջոցով ցավ կամ նվազագույնը՝ երկու նկարի միջոցով՝ առաջ ել հետ:»

«Ֆիլմը ստեղծելիս մեր նշանաբանն է՝ ռեալիզմ գումարած ռեալիստիկություն», հավելում է Կիսսոնի Տավիանին:

«**Դի վեյթը**» մի քանի հրաշարակում է նվիրել ֆիլմին: «Չուսարժան հայերի համար» հողվածում **Պետեր Տանդերը** կարծիք է հայտնում, թե «սա թուրքերի կողմից հայերի հանդեպ իրագործված ցեղասպանության մասին նկարա-

Մյուս կողմից՝ դա միջոցով հնարավորություն ունեցանք եվրոպական դերասանական ժողովուրդի հարգելի անհատներին: Մեզ համար դա մարդկության բարբարոսություններով ոչ արդարաբան մեծագույն ողբերգություններից է:»

«Ձեր ֆիլմը ցավի սահմանից անցնում է վայրագի, բայց նաև հակված է կամերային խաղարկման: Ձեզ համար ինչն էր կարևոր՝ դաժան ռեալիզմը, թե՛ ոճի խնդիրը» հարցին Պաոլո Տավիանին մանրամասնում է. «Երկուսն էլ: Բայց մենք ուզում էինք նաև հանդիսատեսին ցնցելով արթուն դառնալ: Բացի դրանից, դժբախտաբար, հենց այդպիսին է եղելությունը: Թերթերը բնականաբար գեղեցիկ լուսանկարներ են դասակարգում: Միզուց դա կեղծ էֆեկտ է: Չարագուցում մի քանի լուսանկարներով միջոցով ցավ կամ նվազագույնը՝ երկու նկարի միջոցով՝ առաջ ել հետ:»

«Ֆիլմը ստեղծելիս մեր նշանաբանն է՝ ռեալիզմ գումարած ռեալիստիկություն», հավելում է Կիսսոնի Տավիանին:

«**Դի վեյթը**» մի քանի հրաշարակում է նվիրել ֆիլմին: «Չուսարժան հայերի համար» հողվածում **Պետեր Տանդերը** կարծիք է հայտնում, թե «սա թուրքերի կողմից հայերի հանդեպ իրագործված ցեղասպանության մասին նկարա-

Պաոլո և Կիսսոնի Տավիանի եղբայրների «Արսույսների ագարակը» ֆիլմը Բեռլինի 57-րդ փառատոնում մեծ արձագանք ունեցավ: Գերմանական մամուլը, օրհին, հեռուստատեսությունը ծավալուն անդրադարձներով զննահատեցին ֆիլմի մասնական և գեղարվեստական արժանիքները: «Ազգ» իր նախորդ համարներում արդեն ներկայացրել է դրանցից մի մասը: Հավելի անելով այն հանգամանքը, որ ըստ հայտարարվածի, ֆիլմը մայիսի 4-ից հայտնվելու է եվրոպական մեծ կինոդահլիճների դիստրիբյուցիոն, իսկ հունիսին երևանյան ակնորի ուժադրության կենտրոնում է լինելու, հետաքրքրական նկատեցինք փոխանցել գերմանական մամուլի առավել ամբողջական հայացքը Բեռլինյան «լուսանցում» հայտնված այս «դասարանի» «La masseria delle allodole»-ի մասին:

«Արսույսների ագարակը» մի դուռ է բաց անում, որի միջով ուրիշներ էլ են անցնելու»

հանված առաջին ֆիլմն է: Եվ միզուց մասնական չէ, որ այն հեղինակել են ոչ թե հայեր, այլ երկու իսրայելցիներ: Սա այն ֆիլմն է, որ Ասոմ Էդյանը սիրտ չէր անի նկարել: 5 օրից առաջ հայկական ծագում ունեցող կանադացի «Արաբական» նվազագույնը փորձ արեց, բայց դրանով հանդերձ ցեղասպանությունն անտղղակի՝ ֆիլմ ֆիլմի մեջ ցուցադրեց:

«Արսույսների ագարակը» մասը դնում է վերին, անխնայ ցուցադրում ջարդը, որի հետևանքով մինչև 1 միլիոն հայ է կյանքից զրկվել, այս մասին Թուրքիայում մինչև այսօր էլ դաժանաբան իրականություն է: Տարօրինակ է միայն, որ մրցութային բաժնում ներկայացնելու փոխարեն փառատոն այն լուսանցում ուղի է «Berlinale Special»-ը ցուցադրել, նկատելով «Դի վեյթը»: «Երբ ժամանակ է, որով հետևի բավականին ուժ է՝ վերագրվել Տավիանիների հեռուստատեսության «Դի վեյթ» աշխատանքից **Հաննա Գեորգ Ռոդեր** հետաքրքրվում է՝ բոլոր հնարավոր երկրներից հուղանիայից, Բուլղարիայից, Իսպանիայից, Գերմանիայից, Ֆրանսիայից, Պաղեստինից, Կանադայից դերասաններ են ընդգրկվել ֆիլմում, միայն որով թուրք չկա: Ինչն է: Լրագրողի հարցին մասնատվածում է Կիսսոնի Տավիանին. «Երբ մենք ֆիլմի մասնատվածությունն էինք տեսնում, թուրքական կառավարության կողմից ծնունդ էր գործադրվում, որ այն չիրականանար՝ կարող էր վնասակար հետեամբներ» առաջացնել մասնատվածություն: Բայց Իսպանական կառավարությունը մեծեց ազդեցություն բանեցնել Տավիանի եղբայրները ազատ են անելու այն, ինչ ուզում են: Ֆիլմին սատարող Eurimages հիմնադրամին անդամակցող 33 երկրներից միայն մեկն էր մեր ճախագծին դեմ վճարելով թուրքական:»

«Մեծ վիճաբանություն կա՝ «1915-ի դեպքերն ինչպես միջին անվանել» կոտորածներ», «այսօր ողբերգություն», թե՛ «ցեղասպանություն»:

Մյուս կողմից՝ դա միջոցով հնարավորություն ունեցանք եվրոպական դերասանական ժողովուրդի հարգելի անհատներին: Մեզ համար դա մարդկության բարբարոսություններով ոչ արդարաբան մեծագույն ողբերգություններից է:»

«Ձեր ֆիլմը ցավի սահմանից անցնում է վայրագի, բայց նաև հակված է կամերային խաղարկման: Ձեզ համար ինչն էր կարևոր՝ դաժան ռեալիզմը, թե՛ ոճի խնդիրը» հարցին Պաոլո Տավիանին մանրամասնում է. «Երկուսն էլ: Բայց մենք ուզում էինք նաև հանդիսատեսին ցնցելով արթուն դառնալ: Բացի դրանից, դժբախտաբար, հենց այդպիսին է եղելությունը: Թերթերը բնականաբար գեղեցիկ լուսանկարներ են դասակարգում: Միզուց դա կեղծ էֆեկտ է: Չարագուցում մի քանի լուսանկարներով միջոցով ցավ կամ նվազագույնը՝ երկու նկարի միջոցով՝ առաջ ել հետ:»

«Ֆիլմը ստեղծելիս մեր նշանաբանն է՝ ռեալիզմ գումարած ռեալիստիկություն», հավելում է Կիսսոնի Տավիանին:

«**Դի վեյթը**» մի քանի հրաշարակում է նվիրել ֆիլմին: «Չուսարժան հայերի համար» հողվածում **Պետեր Տանդերը** կարծիք է հայտնում, թե «սա թուրքերի կողմից հայերի հանդեպ իրագործված ցեղասպանության մասին նկարա-

Մյուս կողմից՝ դա միջոցով հնարավորություն ունեցանք եվրոպական դերասանական ժողովուրդի հարգելի անհատներին: Մեզ համար դա մարդկության բարբարոսություններով ոչ արդարաբան մեծագույն ողբերգություններից է:»

«Ձեր ֆիլմը ցավի սահմանից անցնում է վայրագի, բայց նաև հակված է կամերային խաղարկման: Ձեզ համար ինչն էր կարևոր՝ դաժան ռեալիզմը, թե՛ ոճի խնդիրը» հարցին Պաոլո Տավիանին մանրամասնում է. «Երկուսն էլ: Բայց մենք ուզում էինք նաև հանդիսատեսին ցնցելով արթուն դառնալ: Բացի դրանից, դժբախտաբար, հենց այդպիսին է եղելությունը: Թերթերը բնականաբար գեղեցիկ լուսանկարներ են դասակարգում: Միզուց դա կեղծ էֆեկտ է: Չարագուցում մի քանի լուսանկարներով միջոցով ցավ կամ նվազագույնը՝ երկու նկարի միջոցով՝ առաջ ել հետ:»

«Ֆիլմը ստեղծելիս մեր նշանաբանն է՝ ռեալիզմ գումարած ռեալիստիկություն», հավելում է Կիսսոնի Տավիանին:

«**Դի վեյթը**» մի քանի հրաշարակում է նվիրել ֆիլմին: «Չուսարժան հայերի համար» հողվածում **Պետեր Տանդերը** կարծիք է հայտնում, թե «սա թուրքերի կողմից հայերի հանդեպ իրագործված ցեղասպանության մասին նկարա-

Մյուս կողմից՝ դա միջոցով հնարավորություն ունեցանք եվրոպական դերասանական ժողովուրդի հարգելի անհատներին: Մեզ համար դա մարդկության բարբարոսություններով ոչ արդարաբան մեծագույն ողբերգություններից է:»

«Ձեր ֆիլմը ցավի սահմանից անցնում է վայրագի, բայց նաև հակված է կամերային խաղարկման: Ձեզ համար ինչն էր կարևոր՝ դաժան ռեալիզմը, թե՛ ոճի խնդիրը» հարցին Պաոլո Տավիանին մանրամասնում է. «Երկուսն էլ: Բայց մենք ուզում էինք նաև հանդիսատեսին ցնցելով արթուն դառնալ: Բացի դրանից, դժբախտաբար, հենց այդպիսին է եղելությունը: Թերթերը բնականաբար գեղեցիկ լուսանկարներ են դասակարգում: Միզուց դա կեղծ էֆեկտ է: Չարագուցում մի քանի լուսանկարներով միջոցով ցավ կամ նվազագույնը՝ երկու նկարի միջոցով՝ առաջ ել հետ:»

«Ֆիլմը ստեղծելիս մեր նշանաբանն է՝ ռեալիզմ գումարած ռեալիստիկություն», հավելում է Կիսսոնի Տավիանին:

«**Դի վեյթը**» մի քանի հրաշարակում է նվիրել ֆիլմին: «Չուսարժան հայերի համար» հողվածում **Պետեր Տանդերը** կարծիք է հայտնում, թե «սա թուրքերի կողմից հայերի հանդեպ իրագործված ցեղասպանության մասին նկարա-

Մյուս կողմից՝ դա միջոցով հնարավորություն ունեցանք եվրոպական դերասանական ժողովուրդի հարգելի անհատներին: Մեզ համար դա մարդկության բարբարոսություններով ոչ արդարաբան մեծագույն ողբերգություններից է:»

«Ձեր ֆիլմը ցավի սահմանից անցնում է վայրագի, բայց նաև հակված է կամերային խաղարկման: Ձեզ համար ինչն էր կարևոր՝ դաժան ռեալիզմը, թե՛ ոճի խնդիրը» հարցին Պաոլո Տավիանին մանրամասնում է. «Երկուսն էլ: Բայց մենք ուզում էինք նաև հանդիսատեսին ցնցելով արթուն դառնալ: Բացի դրանից, դժբախտաբար, հենց այդպիսին է եղելությունը: Թերթերը բնականաբար գեղեցիկ լուսանկարներ են դասակարգում: Միզուց դա կեղծ էֆեկտ է: Չարագուցում մի քանի լուսանկարներով միջոցով ցավ կամ նվազագույնը՝ երկու նկարի միջոցով՝ առաջ ել հետ:»

«Ֆիլմը ստեղծելիս մեր նշանաբանն է՝ ռեալիզմ գումարած ռեալիստիկություն», հավելում է Կիսսոնի Տավիանին:

«**Դի վեյթը**» մի քանի հրաշարակում է նվիրել ֆիլմին: «Չուսարժան հայերի համար» հողվածում **Պետեր Տանդերը** կարծիք է հայտնում, թե «սա թուրքերի կողմից հայերի հանդեպ իրագործված ցեղասպանության մասին նկարա-

Հրատարակումը ըստ գերմանական մամուլի մասնատված է: ԱՆՍՏՏՏ ՀՆԱԿՆՔՆԵՐԸ Գերմանիայում

«Իրաֆում ռազմական լուծումն անհնար է»

Խոսույթներում է ամերիկացի զորավար

Իրաֆում բազմազգ ուժերի նոր գլխավոր հրամանատար, ամերիկացի գեներալ Ռեյդ Պեյտոնը մարտի 8-ին առաջին անգամ հրապարակաբար ելույթ է ունեցել, բավական զարմացնելով ունկնդիրներին: Հակաադամապաշտական բազմազգ զորավորումները համարվում են զանազան ժամանակակից զենքերով և զինամթերքով հարյուրավոր զինվորներով: «Իրաֆում հակամարտությունը չունի ռազմական լուծում: Ռազմական զորավորումներն անհրաժեշտ են անվտանգության բարելավման համար, բայց դրանք բավարար չեն: Պետք է լինեն նաև քաղաքական հարցեր»:

«Ֆիզարո» թերթը նշում է, որ գեներալը մասնավորապես իրաֆումներին կոչ է արել մի կողմ թողնել իրենց վեճերը, որոնցից հնարավոր

լինի երկուսն վերականգնել ադախովությունը: Նրա կարծիքով իրաֆում ղեկավարները եւ բնակչությունը դառնալիք են ընդհանուր բազմազգ վեր դասել անձնական եւ դավաճանաբանական բազմազգ:

Միեւնույն ժամանակ գեներալ Պեյտոնը ԱՄՆ դաշնային զորքերի ղեկավարությունից 2200 հավելյալ զինծառայող է խնդրել Բաղդադի բանտերի դաշնային զորավորումներին: Խնդրանքը բավարարվել է: «Ֆիզարոյի» սվայմերով, Բաղդադում մինչեւ հունիս կետադրաբանվեն 90 հազար իրաֆում եւ ամերիկացի զինվորականներ:

Մայրաքաղաքի անվտանգության ադախովումը հետզհետե ավելի է դժվարանում, չնայած փետրվարին

ձեռնարկված հակաադամապաշտական զորավորության ընթացում բազմազգ վեր դասելու ծրագրերը են կասարկել:

Վերջերս համախառն էր դարձել խոսքը ահաբեկչությունները: Այսօր, երեքշաբթի օրը Բաղդադից հարավ ընկած Հիլա քաղաքում անձնատյանական ահաբեկչությունից զոհվեցին 117 զին ուժաւորներ: Չնայած դրան, երեկ զին ուժաւորները զանգվածաբար հավաքվում էին Զեբեյա քաղաքում քաղաքում, որոնցից մարտի 10-ին նշեն 680 թ. ստանված իմամ Հուսեյնի մահվանը հաջորդող հերթական 40-րդ օրը:

Ներկայումս Զեբեյայում արդեն հավաքվել են մոտ 2,5 մլն զին ուժաւորներ:

Տարակարծություններ հայկական եւ հունական դատաւարաւորանների միջեւ

Երուսաղէմի հայկական դատաւարաւորանի ղեկավարից ստացված հաղորդագրության համաձայն, 2003 թվից տարակարծություններ են առաջացել սեղի հայ եւ հուն ուղղափառ եկեղեցիների դատաւարաւորանների միջեւ, կառուցված էր. Հարության (Սբ. Չաշկի) տնիսն նախորդող ավագ շէքաբ օրվա (կիրակնամուտի) Սբ. Գերեզմանի եկեղեցու այցելության հետ, որտեղ ըստ ավանդության կասարկում է սուր կրակի արարողությունը: Պարզվում է, որ հունական դատաւարաւորանը շեղվելով հարյուրավոր տարիների ստանալով փոփոխված հավասար իրավունքներից, չի թույլատրում Երուսաղէմի հայկական դատաւարաւորանի մուտք գործել այդ եկեղեցին: Հայկական կողմի բանակցություններն ու զանազան աջակցությունները կասարկում են արդարացի անդամները ցարդ անդամաւորան են մնացել:

Հաղորդագրությունը կոչ է հղում համայն աշխարհի հայությանը էլիփոստի կամ ֆաքսի միջոցով իրենց անձնական նախաձեռնությամբ, կամ աշխատանքային կազմակերպության անունից խնդրագրերով դիմել Իսրայելի կառավարությանը կամ իրենց երկրների իսրայելական դատաւարաններին կամ հյուպատոսարաններին, որոնցից վերականգնվի դարձր բարոնական գործող հավասար իրավունքի սկզբունքը: Հաղորդագրությունը հիշեցնում է, որ այդ արարողությունը այս օրից մեք է սեղի ունենա արդիվ 7-ին: «Չէր մասնակցությունը եւ արձագանքը վճարված կարող է լինել», եզրակացնում է դիվանի հաղորդագրությունը:

Հ. Բ.

Լոնդոնաբնակ Արա Սարաֆյանը հրաժարվել է Թուրքական դատաւարանի համագործակցությունից

Փետրվարի 23-ի համարում «Թուրք եւ հայ դատաւարանները հանդիմութիւն են» վերնագրով «Ազգ» թերթից ելու էր, որ Լոնդոնի «Կոմիսաս» ինստիտուտի սնտեն Արա Սարաֆյանը արձագանքել է Թուրքական դատաւարանի համագործակցության համար: Տեղեկության համար հիմն էին ծառայել Հայաստանի «Սարբա» թերթին արած հայտարարությունները:

Մարտի 9-ին, ընդհանրապես հանրային հեռուստատեսության, տեղեկացում, որ Սարաֆյանը այնուամենայնիվ հրաժարվել է «ցեղասպանության հայկական ժողովուրդին, առանց նախադրանքի ուսումնասիրելու» իր առաջարկից, որը նա արել է իր դատաւարան Թուրքական դատաւարանի համագործակցության առաջարկի:

Արա Սարաֆյանի հետադարձ մասնակցությունը համագործակցության համար ստույգում նշել է Հայաստանի մասին Անկախություն հրաժարված մասնակցության անդամաւորանը: Նա միաժամանակ ընդգծել է, որ համատեղ նախագծերից հրաժարվելու անհրաժեշտ է Սարաֆյանն անձամբ քննարկել հայտարարությունը: Սարաֆյանը նախապես արձագանքում էր հայտարարությանը, սակայն չէր արձագանքում անհրաժեշտ սփյուռքի ճշտումները անգլիացի դատաւարանի վրա:

Հ. Բ.

ԵՄ զազաթաժողովի գլխավոր թեմաներն են էներգետիկան եւ բնադաշտայնությունը

Բրյուսելում մարտի 8-ին բացված ԵՄ զազաթաժողովին մասնակցում են Միության անդամ երկրները 27 երկրների ղեկավարները: Օրակարգի գլխավոր հարցերը կառուցված են էներգետիկայի եւ բնադաշտայնության հետ:

Գազաթաժողովի աշխատանքը ղեկավարում է ԵՄ ներկայիս նախագահ Գերմանիայի կանցլեր Անգելա Մերկելը: Նրա խոսքերով, հենց եվրոպացի դատաւարի կլիմայի փոփոխությունների դեմ ուղղված համաշխարհային դաշնակցությունը:

Նույն կարծիքին է նաեւ Եվրոհանձնաժողովի նախագահ ժող Ամոնուել Բառոզոն: «Ողջ աշխարհը կարող են մեր հետեւից սանել եթե միայն նախաձեռնությունը հանդես բերեն», հայտարարեց նա հանդիման առաջին իսկ օրը:

Ֆրանսիայի նախագահ ժող Ժակ Շիրակի կարծիքով, էներգետիկայի ալյուրակաւոր աղբյուր է համարվում նաեւ արտադրանքի էներգիան: Նրան համամիտ են Չեխիայի եւ Ալբանիայի ղեկավարները: Մինչդեռ Գերմանիան, Ավստրիան եւ Իտալիան դեմ են սվայ ուղղության զարգացմանը: Ուստի սվայ ինքնուրույն թեմաները համաձայնություն ձեռք բերվի:

Ինչ վերաբերում է բնադաշտայնությանը, ԵՄ անդամները համաձայնել են մինչեւ 2020 թ. 20 տոկոսով կրճատել ածխաթթու զազի արտադրությունը: 1990 թ. համաձայնությունը:

Ֆրանսիայի սվայներով, Ինդոնեզիայի միջազգային թեմաները կառուցված են իրաֆում, Աֆղանստանի, Սերբիայի Արեւելի եւ Բալկանների

Բրազիլիան Բուեիս դիմավորեց բողոքի ցույցերով

Լատինական Ամերիկայում ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուեիս քաղաքային սկսվեց մարտի 8-ին Բրազիլիայում: Ուղեւորության թվացյալ նպատակն է ցույց տալ, որ Վաշինգտոնը հոգում է չլավոր լատինամերիկացիների մասին: Բայց իրական նպատակները կառուցված են էներգետիկայի եւ արտադրանքում ԱՄՆ-ի ազդեցության ուժեղացման հետ:

Ֆրանսիացի հաղորդում է, որ Բրազիլիայում Բուեիս այցելությունը ուղեկցվում է բողոքի բազմաթիւ ցույցերով: Պատճառը բրազիլացիների դժգոհությունն է ԱՄՆ-ի արտադրանքի եւ մասնավորապես լատինամերիկայի քաղաքականությունից:

Բրազիլիայի սնտեսական խոսքերով կենտրոն Սան Պաուլու քաղաքում ձախակողմյան կուսակցությունների, արհմիությունների, երիտասարդական ու մյուս հասարակական կազմակերպությունների անցկացրած համահավաքին ավելի քան վեց հազար մարդ է մասնակցել: «Բուեիս, կորի» կարգախոսով անցկացված ցույցի մասնակիցները քաղաքի կենտրոնում փակել են երեւելությունը, այրել ամերիկայի դրոշմներ: Ուսկանությունը ցուցաբերողներին դեմ ուժ է կիրառել: «Գլոբալ մյուզ» հեռուստաընկերության սվայներով, բախտանքի ընթացում վերավորվել են երկու աստիակ անձինք, այդ թվում 16 ուսկաններ: BBC-ն նշում է, որ Ռիո դե Ժանեյրոյում ցուցարարները կարծիք են ցուցնում ամերիկայի հյուպատոսարանի վրա: Բողոքի ցույցեր են անցկացվել նաեւ Սալվադոր, Բելեմ, Բելու Օրիզոնես, Պորտու Ալեգրե, Ռեսիֆի եւ այլ քաղաքներում:

Այցի նախորդին «Սոցիալիզմի եւ ազատության կուսակցության» կողմնակիցներն այրել էին Բուեիսի խրատիկները: Նույն կուսակցության դատաւար Ռուիանա ժեմուն խորհրդարանում հանդես եր եկել Բրազիլիայում Բուեիս անցանկալի անձ հայտարարելու առաջարկությունը, որը, սակայն մերժվել էր:

Ստասվում է, որ Բրազիլիայում, ինչպես նաեւ լատինամերիկյան որոշ այլ երկրներում ամերիկացիները կատարած հուշագրեր կենսաբանական վառելիքի արտադրության բնագավառում համագործակցելու վերաբերյալ: Խոսքը լատինամերիկյան եւ կարիբյան մի շարք երկրներում էր արտադրությունը ընդլայնելու մասին է:

Բրազիլիայից հետո Բուեիս կայցելի Ուրուգվայ, Կոլումբիա, Գվատեմալա եւ Սեյնթվինտ:

ՀԳԲ-ն մեղադրվում է «Հայրենասիրական ակտի» չարաժախման մեջ

ԱՄՆ արդարադատության նախարարության գլխավոր վերահսկիչ գեկուցագրում Հեթանոսությունների դաշնային բյուրոն (ՀԳԲ) մեղադրվում է այսօրեւ կոչված «Հայրենասիրական ակտի» չարաժախման մեջ: Այդ մասին հաղորդում է Ասոցիացիոն ժողովուրդների զորակազմությունը, վկայակոչելով կառավարության անանուն աղբյուրներ:

Հայրենի է դարձել, որ ՀԳԲ աշխատակիցները հազվեցվության մեջ թաքցրել են հեռահաղորդակցության ընկերություններին եւ բանկերին 2003-05 թթ. իրենց ուղարկած հրահանգների մոտ 20 տոկոսը: Դրանցով դաշնային զորակազմում էր սրամաղրել համախորհրդերի անձնական սվայները: Ըստ դեմոկրատ ֆիլմաները սրամաղրել են սվայներ, այդպես էլ չստանալով խոստացված դատական ծանուցագրեր:

2001 թ. սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչություններից հետո Կոնգրեսի ընդունած «Հայրենասիրական ակտ» ՀԳԲ-ին իրավունք է տալիս համախորհրդերի անձնական սվայների սրամաղրման կարգադրություններ ուղարկել հեռախոսային ընկերություններին, ինտերնետի տրոյակներին, բանկերին՝ առանց դատարանի թույլտվության:

Առայսմ հայրենի չէ, թե Կոնգրեսի դաշնային կազմակերպիչ գեկուցագրի փաստերը կրիսվեն արդյոք որոշեալ փրեական հանցագործություններ:

Միլիարդատերերի թվով Ռուսաստանն արդեն 3-րդ տեղում է

Աշխարհի ամենահարուստ մարդկանց վարկանիշների հիման վրա «Ֆորբս» հանդեսի կազմած հերթական ամենամյա ցանկում Ռուսաստանն արդեն 3-րդ տեղն է զբաղեցնում ԱՄՆ-ից եւ Գերմանիայից հետո: Ըստ հանդեսի հաշիւների, Ռուսաստանում կա 53 միլիարդատեր, որոնց ընդհանուր կարողությունը գնահատվում է 282 մլրդ դոլար: Ամերիկացի միլիարդատերերի թիվը 415 է, գերմանացիներինը՝ 55: Ամենահարուստ Ռուսաստանցի Չուկոտկայի նահանգապետ Ռոման Աբրամովիչն է, որը 946 գործարարների համաշխարհային ցանկում զբաղեցնում է 16-րդ տեղը: Նրա կարողությունը գնահատվում է 18,7 մլրդ դոլար: Ռուսաստանցի միլիարդատերերը համեմատաբար երիտասարդ են: Նրանց միջին տարիքը 46 է: 2006 թ. նրանք «երիտասարդացել» են երկու տարով: Ի դեպ, 2006 թ. հրադարակված նախորդ ցանկում կար 793 միլիարդատեր: Սեկ տարում նրանց թիվն ավելացել է 19 տոկոսով, իսկ ընդհանուր կարողությունը՝ 35 տոկոսով, հասնելով 3,5 տրիլիոն դոլարի: Աշխարհի ամենահարուստ մարդկանց ցանկը 13 տարի անընդմեջ գլխավորում է «Մայրոսոֆթ» ընկերության սեփականատեր Բիլ Գեյթսը, որի կարողությունը գնահատվում է 56 մլրդ դոլար: Երկրորդ տեղն զբաղեցնում է Ամերիկայի մագնատն է «Բերկոյր Գեյթս» ընկերության սնտեն Ռոբերտ Բաֆֆը, որն ունի 52 միլիարդ: Երրորդ տեղում է մեխիկացի Կառլոս Սլիմը (49 մլրդ), որը հեռուստահաղորդակցության ցանցի սեփականատեր է:

Պ. Է.

Եվրոմիությունը մտադիր է մոտ ժամանակներ ցանկից եւ զազից անցնել էներգիայի վերականգնելի աղբյուրներին: Խոսքը մասնավորապես արեւի եւ ամուլ էներգիայի օգտագործման մասին է: Եվրոհանձնաժողովը հույս ունի, որ մինչեւ 2020 թ. վերականգնելի աղբյուրները կադախովեն ԵՄ էներգատառման 20 տոկոսը:

Հի քաղաքում Լեհաստանում եւ Չեխիայում հակահրթիռային դաշնային զորակազմության ամերիկյան համակարգերի տեղադրման հարցի Ինդոնեզիայում:

Օրակարգում է նաեւ «Բեռլինի հռչակագրի» նախագիծը, որը կոչված է հարցադաշնելու ԵՄ ներկայիս հայտարարված եւ կառուցվածաւորային խոր ձգնաձգմանը:

Արշակունի

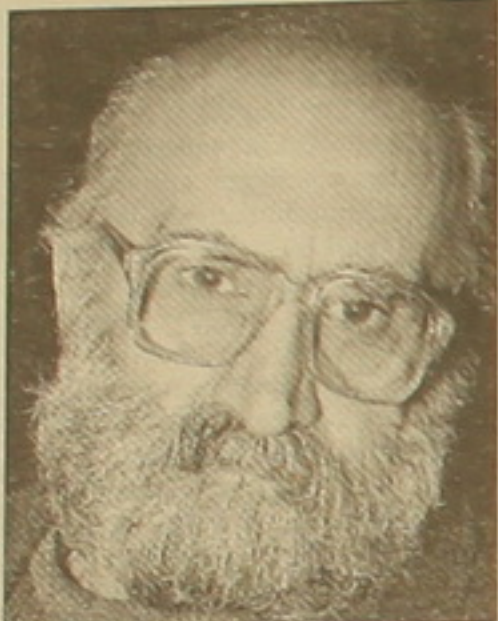
Աղասի Այվազյան Արվեստի սկիզբն ազատությունն է

«Ի՞նչ համար կա երկու ազգային գրող՝ Վիլյամ Սարյան և Եղիշե Զարենց, իսկ Ալեքսանդր Թամանյանը չափանիշ է, հայ մարդու կասարյալ չափանիշ: Ես ուրախ ու հոգալիս եմ, որ հայ եմ»:

Գրչի եւ վրձնի վարպետ Աղասի Այվազյանի համար ամենակարեւորը հայրենիքն է՝ կառույց երկրի սակ, առանց հոգեկան առատության: «Հայր եղբորն ու մասնակցությունն անցել են Ալեքսանդրին: Ըստ դժվար օրեր են ունեցել: Հայրս ամբողջ օրն աշխատում էր մի կտոր հաց վասակելու համար»:

Տարիներ անց Աղասի Այվազյանը եկավ Հայաստան: Այստեղ նրան ստատուս էին նոր դժվարություններ, հիասթափություններ ու ծանրություններ: «Տալով, իմ կյանքում խանգարող մարդիկ չես են եղել: Իմ հոգում կուսակալած սոցիալիզմը չես խորն եմ: Ես փորձում եմ սոցիալիզմի դեմ գալով մեղմացնելու համար, բայց անցյալը չի մոռացվում: Եղել են օրեր, երբ ֆաղցած եմ գիտեցի, բայց դա ինձ ուժ է սվել: Բարեբախտաբար, եղել են մարդիկ, որոնք օգնության ձեռք են մեկնել: Յուրաքանչյուրս մեջ էլ աղոթում է նախանձը, բայց այն կարելի է փոխարկել: Միայն միմյանց օգնելով կարելի է հասնել հաղթանակի»:

Կան գործեր, որոնք ստեղծվում են ոչ թե վարպետության շնորհիվ, այլ ճշգրտագին արտահայտության եմ: «Իմ ստեղծագործական կյանքում կարեւոր դեր է խաղում «Եռանկյունի» վիդեո: Դեռ մանկուց իմ հիշողության մեջ տպավորվել է հորս դարբնոցը՝ եռանկյունում տեղավոր փոփոխվող սարքեր: Վիդեոյի գրել են շատ արագ՝ մի ֆանի օրում: Ինձ ծանոթ ու հարազատ էր Մկրտչյանի դարձնոցը, իսկ հերոսները գար-

մանալիորեն սիրելի ու համակրելի: Վիդեոյում Հովհաննես Կերեկյանի մեջ դրել են իմ տոբյունը: Դա կարծես փոփոխել է իմ կյանքը»:

Մարդը սխալված է: Մեզանից յուրաքանչյուրն էլ կյանքում կասարում է արարներ, գործողություններ, որոնց համար հետագայում զղջում է: Իսկ եթե ժամանակին հասկանում ես կասարած սխալի մեծությունն ու այն կանխում, Ի՞նչ բարոյապետ ավելի մաքուր ես գում:

«Աղոթում էի ծայրասիական արվեստի մեջ, երբ գրեցի «Խոստում է Կոչկոյանը»՝ լիբերո (լիբերոսը գովերգում էր խորհրդային կյանքը): Ես ունեի շատ ընկերներ, որոնք մեծանախող ձեռքով գումար էին վասակում: Երբ լիբերոն ընդունեցին ու մեծ էլ բեմադրվեց Սուրբուկյանի անվան թատրոնում, իմ մեջ կարծես ինչ-որ բան կոտրվեց: Թվում էր, թե վաճառել եմ ինձ ինձ, իմ ամենաթանկ բանը՝ գրչի: Մա իմ կայսրի ամենամեծ սխալն էր: Երջանիկ եմ, որ այդ սխալը կանխեցի ու թույլ չէվեցի բեմադրել: Այլապես ինձ չէի ների, չէի կար-

ողանա հայելու մեջ նայել ու չա՞մայել»:

Համայն երջանկությունն անցնում է մեր կողմով, իսկ մեմ այն չենք նկատում: Յուրաքանչյուրը երջանկությունը յուրովի է հասկանում, սակայն մի բան փաստ է, յուրաքանչյուրն էլ ունեցել է կասարյալ, իսկական երջանկության հա՞ճելի դառնել:

«Ամիրաժեռ է երկար աղոթել՝ երջանկության իմաստը հասկանալու համար: Ես երջանկություն եմ փնտրում գրականության, նկարչության ու թատրոնի մեջ: Արժանացել եմ բազմաթիվ մրցանակների, մասնակցելով ՀԱՍՀ Պետական մրցանակի առաջին դասի մրցումներին, սակայն դրանք ինձ երբեք երջանկություն չեն բերել: Երբեք չեմ ձգեցի դառնալու զինք, որ այն ինձ չի երջանկացրել: Ինձ համար լիակասար երջանկությունն աշխատանքի մասն է: Ես ամբողջովին ընկղմվում ու նվիրվում եմ իմ գործին: Ըստ ուժեղ է իմ ստեղծագործական գրգռող: Եթե մի օր այն հանգչի, ես կդժբախտանամ»:

Մերոնըները փոխվում են, նրանց հետ փոխվում է նաեւ մտածելակերպը: «Ժամանակակից սերունդն ավելի լայն հնարավորություններ ունի ստեղծագործելու, Իրեն արտահայտելու համար: Արվեստի սկիզբն ազատությունն է: Նախկինում արվեստը զրկված էր ստեղծողի, այսօր այդ մթության մեջ մի փոփոխվել է անկայծ: Ես լավատես եմ ու համոզված եմ, որ սերունդների ջանքերի շնորհիվ այդ փոփոխվել կարելի կմեծանա, կլուսավորի ու կշեղման: Համոզված եմ, որ կունենանք նոր ստեղծագործություններ, Զարենցներ, Սարյաններ, եւ դա կլինի մեր մեծ բարոյական հաղթանակը»:

ՀԱՄԱՐ ԿՆԱՐՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

Մեծերի հիշատակները մեռնում են «աղբակույտներում»

Բնության սիրով, ոռոմանիկ մեղմությամբ ու ֆանտազիայով հագեցած Հովհ. Հովհաննիսյանի լուրջագրությունը: Բանաստեղծի ծննդավայրում՝ Էջմիածին ֆաղափ օրում է գտնվում նա շուրջ-թանգարանը (թանգարանը գործում է 1948 թ. ից): Գրեթե 60-ամյա վարդուպյանը մեկուսացած օջախն այսօր հայտնվել է անմխիթար վիճակում: Թանգարանի տնօրենությունը բազմիցս դիմել է բարձր կառույցներին՝ թանգարանը փրկելու ակնկալիքով, սակայն այդպես էլ դրամական որևէ օգնություն չի ստացել: Տնօրենությունը նույն է, որ այս օրերի ես թանգարանի վերանորոգման հարցը ֆաղափապես արհեստաբանի ընթացիկ ծախսերի մեջ չի մտնում:

Խոնավության լուրջագրությունը թանգարանի մասերը ծախել, սեղ-սեղ սկսել է փակել: Արդեն մի ֆանի օր էր անասանը կարում է, բացակայում է էլեկտրակառուցություն

ու ջեռուցումը, իսկ ցրի լուրջագրությունը փակվում էր անասանի կառույցն ու մնացած իրերը կորցնում են գույնն ու որակը:

Թանգարանի անձնակազմը վախենալու է անհանգստանալու բազմաթիվ լուրջագրություններ: Նախ, բացառիկ մուսուները կանգնած են ոչնչացման վտանգի առջև: Նկարների մեծ մասն էլ շարժվել է հասակին, ֆանի որ խոնավ ու ճափառ լուրջագրությունը կախելը վտանգավոր է: Բացի այդ 2006-07 թթ. թանգարանում տեղի է ունեցել զողության 2 դեղմ (բարեբախտաբար որևէ ցուցանմուտ չի վճարվել): Եվ այժմ թանգարանում վախենում են հերթական զողերից եւ առավել թանկարժեք ցուցանմուտները լուրջագրությունները լուրջագրությունները:

Բանաստեղծն իր հուշերում գրում էր, որ համայն էր նստում այգում եւ խորհում: Այդտեղ նա հոգեպետ հանգստանում էր եւ կրթվում առ-

ոյն կյանքից: Միզուցե բնության այդ փոփոխվող անկունում են կյանքի կոչվել բազմաթիվ բանաստեղծություններ:

Բանաստեղծի փոփոխվող այգին նույնպես գտնվում է անխնայ վիճակում: Ֆինանսների բացակայությամբ աշխատանքից ազատվել են այգեդաշտն ու մի ֆանի աշխատողներ (կրճատման լուրջագրությունը թանգարանում աշխատում է միայն էսկուրսավարը):

Այժմ այգում կա մի ֆանի գրեթե չորացած ծառ, իսկ ծաղիկների փոխարեն հողը լին է մուլախոտով: Մի՞թե բյուրուկահայի դարաշրջանում մեր մեջ մեռել է մարդկային խիղճն ու սիրքը, անցյալի մեծերին հիշելու ու հարգելու սովորույթը: Մեծերի հիշատակները մեռնում են «աղբակույտներում», թե՛ դեռեւս կարելի է փրկել բանաստեղծի հիշատակի մատուցումները:

Հ. Հ.

Վարդան Հովհաննիսյանի դարաբաղյան պատերազմի մասին ֆիլմը չեխական կինոփառատոնում

9-րդ տարին անընդմեջ Պրահայում անցկացվող «Մեկ աշխարհ» միջազգային փաստավավերագրական կինոփառատոնը երեկ Պրահայի կուլտուրա կենտրոնում ավարտվեց հանդիսավոր մրցանակաբաշխությամբ: Փետրվարի 28-ից մարտի 8-ի ընթացքում ցուցադրված 123 ֆիլմերի շարքում էր նաեւ մեր հայրենակից Վարդան Հովհաննիսյանի «Պատերազմի եւ խաղաղության մասին» ֆիլմը, որը ցուցադրվեց հիմնական մրցույթից դուրս թեմատիկ բաժնում, բայց կարեւորվեց առանձին մրցանակով: Մրցանակների արժանացան ավելի հրատաղ ֆաղափապես թեմատիկ ռեժիսոր ֆիլմեր: Միջազգային ժյուրին գլխավոր մրցանակը սվեց գերմանական «Պատերազմներ եւ հաղթանակներ» ֆիլմին, որի թեման գլոբալիզացիան է՝ իր բոլոր հետեւաններով: Ինչպես ամեն տարի, այս անգամ էլ իրենց անվանական մրցանակները հանձնեցին փառատոնի հովանավորներ Նախկին Նախագահ Վալդի Հավելը՝ լեռնադաշտի Դեմքինսկու «Բելառուսերենի դասը» ֆիլմին (որը արժանացավ նաեւ ուսանողական մրցանակին) եւ Պրահայի ֆաղափապես Բեմը ֆրանսիացի թեմատիկ ժանր-Պարիզի «Եթե ես զոջայի» ֆիլմին: Ինչպես մամուլի առկայիսում հայտնեց կինոփառատոնի հիմնադիր-սնորեն Իգոր Բլաժեփչը, հաջող տարի, երբ լուրջ փառատոնի 10 ամյակը, «Մեկ աշխարհ» կերպի բերողական 10 երկրների մայրաքաղաքներում եւ Զեխիայում ցուցադրված ֆիլմերը կեսնեն նաեւ եվրոպական այլ երկրներում:

Մինչ այդ նեմն, որ Վարդան Հովհաննիսյանի ֆիլմի ցուցադրությունը հետ կազմակերպված մրցանակների մասնակցում էին Զեխիայի սենսաի անդամ Յարոմիր Եսեփ-ճան, կինոփառատոնի կազմակերպիչ՝ Մարդը կարիքի մեջ՝ կազմակերպության սնորեն Հիմն Հանեկը, հեռուստալրագրող Դանա Մազալովան եւ «Ազատություն» ռադիոկայանի արդրեղանական ծառայության աշխատակիցը: Բանավեճի ընթացքում նեված անձին ոչ միայն մերկայացրին իրենց կարծիքը ֆիլմի մասին, այլեւ անդրադարձան դարաբաղյան խնդրի ակուններին եւ ներկա բանակցային ընթացիկ: Արդրեղանից լրագրողը թեւ փորձեց նորից խոսել հայկական զավթողականության մասին, սակայն լրագրող Դանա Մազալովան հիշեցրեց, որ չլուրջ է մոռանալ թե ինչ ազդեցություն ունեցավ Սուվալիայի կոտորածը, որից հետո եղավ նաեւ խոջալում: Տնտեսագիտության դոկտոր, միջազգայնագետ Հովհաննիսյանը նախադասն էլ երկրորդեց, ասելով, որ հայերի դեմ սեղանաբաններ ներկայացնելուց առաջ, արդրեղանիցները լուրջ է հիշել, թե ինչպիսի արյունահեղությամբ լուրջագրությունը Դարաբաղի ժողովրդի խաղաղ փախուցումներին: Բացի այդ, Դարաբաղը դեռեւս ամբողջությամբ չի գտնվում հայկական կողմի հսկողության սակ, ֆանի որ հյուսիսային մասը դեռեւս վերահսկվում են արդրեղանական ուժերը: Սենսոր Յարոմիր Եսեփճան էլ նեցր, որ ինչը եղել է Դարաբաղում եւ համոզված է, որ այսօր շատ դժվար կլինի ուղղակի ճանադարձումը հարցը լուրջ, ֆանի

որ Դարաբաղը լուրջ դառնալու է: Նա ավելի կարեւորեց ժողովրդական վերացումը, ֆան թե Ընտրիայի կողմից հայոց ցեղապատմության ծանաչումը: Դանա Մազալովան էլ ընդգծեց, որ խնդրի լուրջումը կարելի կլինի գտնել, երբ երկու երկրներում իշխանության գան դեմոկրատական ուժեր: Իսկ երբ արդրեղանից լրագրողը ասաց, որ ուսական կողմը գեմնով օգնել է հայերին, Հիմն Հանեկը խնդրի լավ իմացությամբ եեցեց, որ խորհրդային Միության փլուզումից հետո երկու երկրներն էլ ստացել են ուղղակի սեխիկա եւ զեմ, սակայն դա այդքան կարեւոր դեր չի խաղացել, ֆանի որ Դարաբաղում հայերն ամեն մեկն իր գյուղն ու իր ընտանիքն էր դառնալու, ինչը ավելի մեծ ուժ է, ֆան զեմն ու զինամթերքը:

Բանավեճի մասնակիցների կարծիքով Վարդան Հովհաննիսյանի ֆիլմը այդ առումով շատ հետաքրքրական է: Ֆիլմի հեղինակը դարաբաղյան լուրջագրության սկզբում 5 օր նկարահանումներ է կատարել մարտական գործողությունների առաջին գծում, նկարահանել է մի ջոկատի թե՛ մարտերը հակառակորդի հետ, խոսել զինվորների հետ: Այնուհետեւ ստախցիկը վայր է դրել եւ 4 տարի մասնակցել լուրջագրական գործողություններին: Պատերազմից հետո տարիներ անց նա վերադարձել է եւ փնտրել ու գտել իր նկարած զինվորներին, նրանց մի մասը ողջ են, մի ֆանից զոհվել են իր նկարահանումներից հետո: Զուգորդելով 15 տարի առաջ կատարած նկարահանումներն իր հերոսների այսօրվա առայի լուրջագրությունը, Վարդան Հովհաննիսյանը փորձել է ցույց տալ թե ինչպե՞ս են փոխվել մարդիկ, որոնց հանդիպել է լուրջագրության առաջին գծում եւ հետո՝ խաղաղության մասին: Ֆիլմը դեռեւս ցուցադրվելու է չեխական 15 այլ ֆաղափներում, իսկ դրոյցակներն ու ուսանողներն համար կլինեն առանձին ցուցադրություններ եւ սեմինարներ:

Հիշեցնեն, որ «Մեկ աշխարհ» մարդու իրավուններին նվիրված միջազգային փաստավավերագրական կինոփառատոնի ցուցադրությունը հայկական երկու ֆիլմ չեխ հանդիսատեսն արդեն տեսել էր: 2000 թվականի աղբիլին նույն փառատոնում ցուցադրվեց գյուղացի կինոթեմատիկ Մոմենտ Գաւալայանի «Խալալամի վկայներ» ֆիլմը, իսկ 2004 թվականին՝ ամերիկահայ փաստավավերագրող Մայլի Հակոբյանի «Գերմանիան եւ գաղթի ցեղապատմությունը» ֆիլմը, որից հետո նաեւ տեղի ունեցավ հանդիպում անվանի թեմատիկի հետ:

ՀԱՄԱՐ ԿՆԱՐՈՒՅՈՒՄՆԵՐ
Պրահա

Գիւնի սիկնոջն է հանձնվել իւրայելաբնակ հայ կոմպոզիտորի լուրջ-էլեգիան

Իւրայելի Հայֆա ֆաղափում բնակվող մեր հայրենակից, Հայաստանի եւ Իւրայելի կոմպոզիտորների միության անդամ Նուբար Այվազյանն էլեկտրոնային սանակով «Ազգին» սեղեկացրել է, որ Պոլսո լուրջագրական անգամ շարքը Հրան Դիմի սիկնոջը Ռաբիլին է հանձնել իր գրած լուրջ-էլեգիայի լուրջագրությունը, հետեւյալ մակագրությամբ. «Հարգարժան սիկն Ռաբիլ, Հրան Դիմի ընտանի: Ընդունել, խնդրեմ, իմ այս համեստ նվիրումը Հրան Դիմիի հիշատակին, որից հոգա ճիշ: Այս ստեղծագործությունը լուրջ է տեսել Իւրայելի երաժշտական կենտրոնում, ունի հեղինակային իրավունք ու դարձավ... լուրջագրություն՝ հաստատելով Հրան Դիմիի ամենախոնարհ գալի սերունդների համար»: Այվազյանը նամակում նաեւ նույն է, որ ստեղծագործության վրա 3 լեզուներով՝ հայերեն, անգլերեն եւ եբրայերեն, գրված է՝ «Հայոց ցեղապատմության զոհ Հրան Դիմիի հիշատակին»:

Հայ ժողովրդական հեփաթները Շափիւում

Ֆրանսիայում Հայաստանի տարվա մեկուսացման տարածումները ի թիվս արվեստի տարբեր ոլորտների, ընդգրկում է նաեւ բանասիրական ժանրը: Ֆրանսիայի ունկնդիրը մեծ ուսուցողություն է ցուցաբերել հայ ժողովրդական հեփաթների ունկնդրությանը՝ Շափիւում: Դրանք բանավոր ներկայացրել են ֆրանսիացիներ Հելեն Մարի-Զիսթինը, Ըանթալը, Մարի-Թերեզը, Կին: Առաջին նախադասությունները հայերեն ընթերցել են Շափիւի «Լեոն Ըանթ» դրոյրցի աւակները՝ Ավեփիս եւ Ազատ Թոփայան եղբայրները: «Մի կաթիլ մեղր», «Անահիտ», «Պարսեգի տեր», «Չուկիակն ու սեւ ցեղանակ», «Թագավորն ու սափիւիչը», «Ոսկե կարասը», «Գանգոն տոսիկներով այնը» հայկական այս հեփաթների ներկայացումը տեսել է 1,5 ժամ, որը մեր ընդ մեր ընդմիջվելով դրոյրցի երաժշտությամբ, սրահում ստեղծվել է հանելի մթնոլորտ: Երկուսն տեղի է ունեցել Շափիւի գրադարանի տնօրեն Կի Պեռոնցի կազմակերպմամբ:

ՇԱՐԴԱՆԿԱՐԳԻ ԱԶԵՐՈՎ

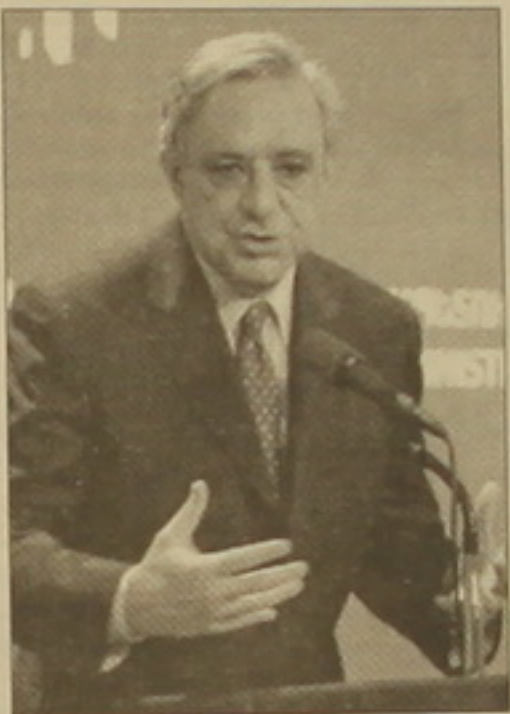

ՎԱՇՏՆԻՆԳՆԵՐ ԱՅՅԻՆ ԼԵՏՈ

Կոնդուիզա Ռայսի հետ հանդիպմանը կոնկրետ Իրանի հարց չի ֆունկցիոնալ

Քանի դեռ Քոչարյանը գանկախում է, Օսկանյանը կմնա նախարար

Ընդհանուր ներկայացնելով Հայասանի և Հայաստանից վերջին ժամանակների այցելությունները՝ երկ հրավիրած ասուլիսում Հայաստանի արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը ներկայացրեց, որ շուտով կմեկնի Եվրոպայի երեք հիմնական նպատակով մարդու իրավունքների համաձայնագրով ելույթ, երկուսն էլ հանդիպումներ Եվրոպայի իշխանությունների հետ, նաև Ադրբեջանի արտգործնախարար Էլմար Մամեդյարովի հետ հեռակամ հանդիպում: Այդպիսի առաջին շարժումը ընթացում էր իր կուրսում ՌԴ արտգործնախարար Սերգեյ Լավրովի այցելությունը Հայաստան:

ԱՄՆ Պետքարտատանցի մարդու իրավունքների առնչությամբ զեկույցում Հայաստանում իրավիճակը գնահատված էր ոչ բավարար: Չեկույցը մանրամասն ուսումնասիրվում է: Հայաստանի մասով նախնական մոտեցմամբ, զեկույցում նշված են դրական տեղաշարժերը, թերությունները, բայց, ըստ Օսկանյանի, կան փաստացի որոշ սխալներ էլ, որոնց կիրավորվի ուժադրություն, կան որոշ սուբյեկտիվ դասեր: Խորհրդի հանդիպմանը ՀՀ ԱԳ նախարարը միջազգային հանրությանը կներկայացնի Հայաստանում մարդու իրավունքների ոլորտում զարգացումները, մեր խնդիրները, օրենսդրական դաշտի կատարելագործումը, ներառելով Լեռնային Ղարաբաղի հետ կապված մարդու իրավունքներին առնչվող հարցեր, Լախիջեանում հայկական հուշարձանների հարցը, Թուրքիայի հետ առնչված Հրանտ Դինի սղանուլթյան հարցը և այլն: Ի դեպ, շուտով կլինի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի տարվա հարցում այցելությունը զարգացումները և Լախիջեանում, կոնկրետ ժամկետներ չեն նշվում, բայց կայցելեն և իրենց գնահատականը կսան խաչարների և հայկական այլ հուշարձանների ոչնչացմանը:

իկնները սարքերով են իրենց բնութագրում, դասնությամբ, իրականությամբ», դարձաբանեց նախարարը:

Օրերս ԱՄՆ-ում ղեկավարող Կոնդուիզա Ռայսի հետ հանդիպմանը ներկայացրեց Վարդանյանը, որը բացելու ԱՄՆ ցանկությունն, ըստ Օսկանյանի, անկեղծ է և ԱՄՆ-ը ցարունակելու է այդ ֆաղափաղությունը: Ռայսի հետ մանրամասն չի ներկայացրել ԼՂ հարցը, քանի որ հանդիպմանը ներկա է եղել նաև ԵԱԳԿ Միջուկի խմբի անդամների համանախագահ Սեթյու Բոյազյանը: Վերջինի հետ Օսկանյանը Ռայսի հետ հանդիպումից հետո գրուցել է ավելի մանրամասն՝ ներկայացրել ժեներալ-կայանալի Օսկանյան-Մամեդյարով հանդիպման օրակարգը: Եվ քանի որ այս օրերին արձագանքում նույն թեմայով ներկայացրել է ունենում նաև ֆրանսիացի համանախագահ Բեռնար Ֆասիեն, ադա Օսկանյանը կարծիք հայտնեց, թե «նախադասարանական աշխատանք արված է ժեներալ հանդիպման համար և եթե լուրջ բարդություններ չառաջանան հարթեցման կողմից, հիմք կան, որ թեպետ հանդիպումն ունենա դրական արդյունքներ»: Ընդ որում, համանախագահների մոտ ցանկություն կա, որ խորհրդարանական ընտրություններից հետո երկուսն էլ համարվեն կարճ ժամկետում նաև նախագահների հանդիպում:

առանց Ադրբեջանի կողմից զիջումների, Հայաստանի արտգործնախարարը նշեց, որ կա փաստաթուղթ, որի շուրջ բանակցություններ են ընթանում: «Այդ փաստաթուղթը սեղծ սոցիալի վրա արձանագրվում է այսօր կողմերի մոտեցումները, որովհետև այդ փաստաթուղթը ծնվել է երկու սաղակ աշխատանքի արդյունքում: Եվ այդ փաստաթուղթում առկա կետերի մեծ մասը, կարելի է ասել, արժանացել է նախագահների հավանությանը: Ադրբեջանի արձանագրությունները ոչ միշտ են արձանագրում այդ փաստաթղթի բովանդակությունը: Այն, ինչ ասում են մենք, ամբողջությամբ համադասարանում է փաստաթղթի և ոգուն, և սաղին: Դրա համար էլ մեր հայտարարություններն ընկալվում են ավելի կոմպրոմիսային, Ադրբեջանից՝ ավելի ծայրահեղական: Բայց ասեմ, որ նրանց այդ հայտարարությունները չեն համադասարանում առկա փաստաթղթին: Ես հավատում եմ փաստաթղթին, և մենք առաջընդունելու ենք այդ փաստաթուղթը և բանակցությունների արդյունքներով»: Ի դեպ, նախարարի հավաստմամբ, այդ փաստաթղթին ծանոթ է նաև դարաբաղյան կողմը:

Ինչ վերաբերում է արտգործնախարարի ֆաղափաղան հետագա կենսագրությանը, ադա Օսկանյանը չի ընդգրկվել որևէ համամասնական ցուցակում: Որևէ ֆաղափաղան կուսակցության ցուցակում չի ներկայացվել, եթե հետո նրան ցուցակ խորհրդարան գնալ ու աշխատել, ինքնաճանաչակ է: «Այդպիսի ցանկություն չի եղել, առավել ես, առաջարկ չի եղել: Այնքան ժամանակ, որ հանրաժեհության նախագահը կուզենա մինչև իր նախագահությունը ավարտել ես ցարունակեմ աշխատել, կարունակեմ, իսկ ընտրություններից հետո ինչպիսի կլինի իմ գործունեությունը՝ ժամանակը կթելադրի»:

ԱՎԱԿԱՆ ՏԱՐԱԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՄԵՐԱԿԱՐԳԱՐ ՄՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏԵՐ

Հայկական 3 ֆիրմաների արտադրած «Ձերմուկը» վերադարձվել է ԱՄՆ վաճառակետերից

1-ին էջից
«Ձերմուկի մայր գործարան» ՓԲԸ գործադիր սնորեն Հայկ Հովսեփյանը - Ամերիկյան կողմը նախքան հասկանալու, թե կոնկրետ ում արտադրանքն է փորձաքննության ենթարկել, և եզրակացությունը չհարաձիք բոլորի վրա: Հայաստանում «Ձերմուկ» արտադրող 16-17 կազմակերպություն կա, որոնցից գոնե 4-5-ի արտադրությունը լիովին համադասարանում է սեխնուղ-գիական ստանդարտներին, և արտադրական ողջ ցիկլը խիստ վերահսկվում է: Իրենց գոնե 7 սաղի առանց ղեկավարելու ընդունել են մեր արտադրանքը:

Մեր հարցին, թե հնարավոր է, որ իսկադես ցաս բարձր լինի մկնդեղի դարունակությունը 1 լիտր մեջ, Հայկ Հովսեփյանը դասասխատեց. «Ես ոչինչ հավանական չեմ համարում, մինչև չստան, թե ով է արտադրողը: Այսօր Ձերմուկ ֆաղափաղ ցահագործվում են հանալային ջրի 3 հորեր, հնարավոր է, որ մի հորում հանալայնացումն իսկադես ավելի բարձր լինի»:

«Ձերմուկ գրուդ»-ի սնորենի խորհրդական էդգար Ղազարյան - Ամերիկյան կառավարության դեղի

և սնորի գործակալությունը իր հայտարարության մեջ նաև նշում է, որ իրենց դեռ ուսումնասիրություններ են կատարում և վերջնական եզրակացությունը միայն առաջիկայում կհրատարակեն:

Պարզադես նախագահական միջոցառումներ են ձեռնարկում: Կոնկրետ մեր ընկերությունը 2000 թվականից ԱՄՆ արտահանում է հանալային ջուր, և ոչ մի անգամ դրոբներ չեն ունեցել: Եվ կոնկրետ այս դեղի հետ կապված ոչ մեր գործընկեր կազմակերպությունից, ոչ գործակալությունից որևէ նամակ կամ նախագրուցում չեն ստացել:

Իհարկե, հայկական ցուկայի չափանիշներից ելնելով, կարելի է կատարել հիմնում ֆաղափաղան ենթատեստեր են անբարեխիղճ մրցակցության դրստումներ են ստանել: Այնուամենայնիվ, ի մի բերելով բոլոր հանգամանքները, այլ հետետության կարելի է հանգել:

Հիեբն, որ 4-5 սաղի առաջ նման մի դասնություն էլ եղավ Ձերմուկի: Ձերմուկի համաձայնարկաբանները աղմուկ էին բարձրացրել դարձյալ մեր «Ձերմուկի» մեջ արտեղիումի բարձր դարունակության դասձառով, ինչի մասին առաջինը

մեր թերում եղելագրել էր Անահիտ Հովսեփյանը՝ Ձերմուկից: Պարզվում է, սարքեր երկրներ արտեղիումի կամ մկնդեղի թուլասրելի ֆանակի կամ ընդհանրադես այլ դարունակությունների սարքեր թուլասրելի նորումներ ունեն: Ումամ հետետում են Եվրոմիության համադասարանության սերիիկականներին, ումամ Ռուսաստանի, ումամ այլ կամ սեփական, ազգային ստանդարտներն ունեն: Ինչ ստանդարտների են հետետում հայերը կոնկրետ դարադայում: Այս խնդիր փորձեցին դարգել առեսի և սնեսական զարգացման նախարարության ստանդարտների, չափագիտության վարչության ղեկավար Դայանից: Նրա հավաստմամբ, մեր ստանդարտների համաձայն, սեղանի բուժիչ ջրերի մեջ մկնդեղի թուլասրելի դարունակությունը 1 լիտր ջերմուկի մեջ չպետ է գերազանցի 0,7 միլիգրամը: Ամերիկյան ստանդարտներով այս թիվը համադասարանում է 700 միկրոգրամին: Եվ դարադես, այն, ինչ նորում են համարում մեր առողջության համար, մահացու է ամերիկացիների սեսակունից:

Անհականային սվալ դեղումն նաև այն է, թե առ այսօր ինչպե՞ս է

թուլասրվել հայկական հանալային ջրի ներմուծումը, եթե իրենց եզրահանգմամբ, այդքան վաճաղադր է այն առողջության համար:

Այնուամով, որ մեր հանալային ջուրը արտահանման սեսականու մեջ դասվավոր բաժին ունի, անկասկած, խնդիր ձեռնարկ կարի ունի: Ձերմուկիցների բողոքից հետո ոչինչ չարվեց, և դասնությունը նորից կրկնվում է: Բայց ամերիկացիների ահագնաց նախագրուցումով դիսի լինի նաև այլ առումով: Մեր բժիշկ մասնագետներից ցաս համալի են լսել, որ Հայաստանում չափագնաց ցաս են սարածված լեղաֆաղային հիվանդությունները, նաև երիկամներում ֆաղային կուսակունները, ցաս ավելի ցաս, ֆան կարելի է բնական համարել: Մասնագետներն իրողությունը սովորաբար բացատրում են մեր սնորային ռեժիմի առանձնահատկություններով: Այն, որ մենք ցաս չենք սիրում աղուներ, ինչ, օրինակ, ուսների համար դարադես է: Եվ գուցե նվազ հիվանդությունների սարածվածության բարձր մակարդակը դասձառաբանվում է նաև ազգային ստանդարտների մեր չափանիշներով: Գուցե դրամ իրով վերանայման կարի ունեն:

Իրավաձառանգ չի լինի, կլինի իրավաձառանգություն

Արցախի ղեկավարանում ասողադեսարան բացելու կադակցությամբ դրոքետրոդասախոսական կազմի հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ ԼՂՀ նախագահ Արկաղի Ղուկասյանը հեթաղան անգամ վերահաստեղ է երրող ժամկետով չառաջադրվելու իր մտադրությունը: Պասասխատելով այս առթիվ երկու հարցին, Ա. Ղուկասյանը հավելել է, որ ինքը ֆաղափաղ իշխանափոխության կողմնակից է և ցանկանում է այդ ավանդույթը ձեռնարկել Արցախում: Ընդ որում, նախագահի խոսով, նման որոշում ինքը կայացրել է վաղուց, նախքան այս թեմայի հանալային ցրանառությունները:

Իր լիազորությունների ավարտից հետո անդալան մնալով Ղարաբաղում՝ ունեցած փորձն ի նդաս կրեթի Ղարաբաղին, հարկ եղած դեղում նաև օգնելով աղագա նախագահին, որովհետև վերջինի կայացման համար ժամանակ է դեթ: Եթե լավ այս մասին, Արկաղի Ղուկասյանը, սակայն, ձեռնդաղ մնաց նախընտրած թեկնածու անձի անունը չեկուց, թեդես կա այն անձը, որն նախագահը համակում է: Արցախի ժողովուրդն ինքը դիսի աղագ և արդար ընտրությունների միջոցով ընտրելի նախագահին, և այս դարագայում իր կողմից ձեռն չէր լինի որևէ անձի իրավաձառագրող հայտարարելը: «Իրավաձառագ չի լինի, կլինի իրավաձառագություն», ցեցել է Ա. Ղուկասյանը:

Նա գոհունակություն է հայտնել, որ գործող իշխանություններին հաջողվել է երկում չեղոհացնել «բետրեդեղ» նկատ ունենալով 1999-2000 թվականների ներաղափաղան օգնամամբ: Բնադեսական դեթություն դառնալը կործանարար կլինեթ Ղարաբաղի համար, ընդգծել է նախագահը: Ժողովրդավարությունն Արցախում այլընտրանք չունի, ֆանգի միջազգային հանրությունը կարող է ձեռնաչել միայն ժողովրդավարական ԼՂՀ-ն: Այս հիմամբ Արկաղի Ղուկասյանը նաև նշել է, որ հետխորհրդային մի ցար դեթությունների համեմատ ԼՂՀ-ն առաջատար դիրում է, ինչ մնում է Ադրբեջանին, ադա համեմատությունն այս դեթումն ցուկնսկ անդալաբեր է Ղարաբաղի համար: ԼՂՀ-ն նախագահին ուղղված այլ հարցերի թվում՝ ԱրԴԴ դրոքետր Արկաղի հանդեպ մտադրությունների համեմատ ԼՂՀ-ն առաջատար դիրում է, ինչ մնում է Ադրբեջանին, ադա համեմատությունն այս դեթումն ցուկնսկ անդալաբեր է Ղարաբաղի համար: ԼՂՀ-ն նախագահին ուղղված այլ հարցերի թվում՝ ԱրԴԴ դրոքետր Արկաղի հանդեպ մտադրությունների համեմատ ԼՂՀ-ն առաջատար դիրում է, ինչ մնում է Ադրբեջանին, ադա համեմատությունն այս դեթումն ցուկնսկ անդալաբեր է Ղարաբաղի համար:

Բացասաբար արձագանքելով արցախյան ցարձան ակիմիսների նկատմամբ Ադրբեջանի նկրումներին, Արկաղի Ղուկասյանն ասաց, որ իր սվալներով ցուր 70 դարաբաղիցներ կան Ինտերոլի ցուցակում: Նման վերաբերումն դրստող Ադրբեջանի հետ լեղու գնեղը դժվար է: Հեթ ցարձան սկզբից հակառակորդ կողմը որդեգրել էր այդպիսի ֆաղափաղություն, ինչն էլ հանգեցրել էր դաստրադի: Հիմա էլ դարձյալ, հետադրությունների ֆաղափաղությունը կրեթի դաստրադի, և Ադրբեջանն ինչքան ցուր ձեռագրակ ման մոտեցումներից, այնքան ցանկան կլինի հակամարտության լուծման համար: Նա հիեթցրել է, որ ինքն էլ ժամանակին եղել է հետսոդունների գոհնսՅՍ կենտրոնական իշխանությունների ու Ադրբեջանի հանցավոր համագրծակցության արդյունում մեկանայա բանարկություն ենթարկվելով Լուկոչերկասկի բանուն:

Ուսանողներին հետադրում էր, թե ԼՂՀ նախագահը դարաբաղյան կարգավորման բանակցություններում փոխգրուդների ինչպիսի սարքերակ է սեսում: Հարցի կադակցությամբ Ա. Ղուկասյանն ասաց, որ առանց փոխգրուդան հնարավոր չի լինի հարցի լուծումը, բայց դա չի նշանակում, թե ԼՂՀ-ն կարող է հետկանցնել սկզբունալային հարցերից, այսինքն՝ անկախությունից չեն հրաձարվի: «Փոխգրուդը արսարակ հասկաղողություն է. մենք ունենք մի նշանող, որից ինչն է չեն կարող», հավաստեցրել է նախագահը:

ԿԻՄ ԳԱՐԲԵՆԵՐՆ, ՄՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

ԶԷ... չԷ... չԷ

ԱՆՈՒՍԱՐՆԵՐՈՒՄ

ԱՄԵՋՈՒՄՈՒՄ ԵՐԱԿԻ ԴԱՐՁԱՅԻՆ ՉԼՄ-ՆԵՐՈՒ

Երևանի մարզի Գյումրի քաղաքի լրատվամիջոցները բավական ակտիվ են: Խոսքի ազատության դասարանական կոմիտեի նախագահ Անուշ Աբեղյանի համոզմամբ, Գյումրու լրատվամիջոցները Հայաստանի մարզային ՉԼՄ-ների մեջ ամենազարգացածն են: Մարզում զանգվածային լրատվամիջոցների երեք տեսակներից էլ կան (հեռուստատեսություն, ռադիո և թերթ): Գյումրին Հայաստանի երկրորդ քաղաքն է, և այստեղ լրատվամիջոցների ղեկավարներն ու աշխատակիցները առանձնապես չեն դժգոհում հրադրությունների մակասից, իսկ

Հեռուստարձևությունները լրջորեն մրցակցում են

Երևանի մարզում հեռարձակվող ՀԸ-ների մեջ կան երեք տեսակի: Երեք տեսակի վաղ հիմնադրվածները, սակայն բոլորի միջև էլ լուրջ մրցակցություն է ընթանում: Ամենաուշը հիմնադրվել է «Տայգ» ՀԸ-՝ 1991 թ. և հեռարձակվում է մեծադիմացությամբ: Օրական 5 անգամ հեռուստարձևություն է արձակում մինչև 30 րոպեանոց լրատվական ծրագիր «Ազգային» է, որը, սուրբ Մարգարիտա Մինայանի խոսքով, անդրադառնում է թե՛ մարզի երեք համայնքներին, թե՛ համայնքային լրատվական, սենսազիոն, սոցիալական,

ներով: «Կոմայրի» գլխավոր խմբագիր Աղասի Աբրահամյանը «Ազգ» հեռուստային ծրագրից տեղեկացվածներին ստանալու դժվարությունից, բայց նաև ավելացրեց. «Տեղեկություն սրամաղորդի մի բան է, ծիծառեղանակով սրամաղորդի մի բան է: Ծրագրի հրատարակումների վերաբերյալ ստանալիս չի հիշում, փոխարենը՝ «Չեն ստանալուց, բայց զարգանքի մի բան արել են՝ օրինակ հրաժարվել են բաժանորդագրումից», ասաց խմբագիրը: Մյուս երկու թերթերում, այսպես ասած, «լրագրողական նյութերի» կողմից գերակշռում են ժամանցային նյութերը: «Երգարան» շաբաթաթերթի

գիր Էդուարդ Մխիթարյանը լրագրողների հիմնական խնդիրն է համարում բարոյաբանական դասերի և ունեցված, իսկ համարադասական իշխանությունների մեղադրում է, որ մարզում այնպիսի դասերի կազմակերպումը, ովքեր ընդունելի չեն մարզի բնակչության համար: Բացի այդ, «չինովիկները վախենում են առանց երեսնի ինչ-որ բան ասել»: «Երևանի մարզը մասը խնդիրներով կղզիացող մարզ է, բայց ունի խոսքի խնդիրներ, որոնց մեղադրող հանրադասական իշխանություններն են», վրա է բերում լուրերի հավելվածի երեք-չորս հարցով պատասխանող Անուշ Աբեղյանը: Ու փաստում, որ նախկինի դասերը խնդիրներ չեն բարձրացնում, որովհետև վախե-

Ինչ ընտրությունների մասին է խոսքը: Ամեն ինչ լինելու է այնպես, ինչպես կար է ինչպես իրենք են ուզում: Մեծակ էս խեղճ ժողովուրդն է միամիտի մեծ սուժելու:

Վաղախի Զորայան, 72 տարեկան

Ես ընտրությունների մասին չեմ ուզում լսել, ոչինչ էլ չի փոխվելու, ինչպես ինչպես են փայլախոսում:

Մարի Էլյան, 70 տարեկան

Իսկ ես հավաստում եմ, ընտրություններից հետո անողայման դրական արդյունք կգրանցվի:

Վալերի Դարսյան, 50 տարեկան

Վերջացրեք: Ինչ մեծ է անեն, ոչինչ: Հերթական անգամ մարդկանց կհուսադրեն, թե լավ է լինելու, դուր էլ էսպես չեմ արդի, չեմ սառչի սեղանիկի հետևում, ժամանակները փոխվում են: Նույնը չեմ: Զանցի արդի նույն սեղանիկի մոտ սառչում եմ: ՄԷ է մտածում իմ մտան շաշ-շաշ մարդկանց մասին, ոչ ոք:

Անուշ Աբեղյան, 50 տարեկան

Այնպիսի բան ասացի, որ երբեք հավի ծիծաղը կար: Ինչ ակնկալներ մեծ է ունենում: Կարծում եմ այդ ուղղությամբ արժե՛ մտածել:

Վոլոդյա Պողոսյան, 45 տարեկան

Ջաղախական դայա, արդար ընտրություններ, դրանք բոլորը խաղ են, ամեն ինչ իրենցով են անելու:

Սլավիկ Աբրահամյան, 63 տարեկան

Ցավալիք զիջե՛ք որն է, երբ ամեն ընտրությունների ժամանակ մի փոքր հույս է առաջանում, ոգեւորվում ես, ուսիսանում, մտածում ես լավ կլինի: Բայց հետո, երբ տեսնում ես նույն կոտորած շաշակի առաջ ես, իմը էլ ես կոտորվում ու հավաստ կորցնում ես ղեկավարության նկատմամբ:

Այ բայես, ինչ իմանամ, մեծ է, որ լավ լինի: Ես մտածում եմ, խոսում եմ, դե, մի բան կանեն էլի:

Գրետա Բալանյան, 80 տարեկան

«...Ոչ մի լավ բան էլ չեմ ակնկալում», այսպես էր դասախոսում մայրաքաղաքի փողոցներով անցնող դասախոսական մարզկանց որոշ մասը, որոնց փորձում էին հարցնել, թե ինչ ակնկալներ ունեն առաջիկա ընտրություններից: Ինչու փորձում էին, որովհետև, երբ մարդիկ լսում էին ընտրության մասին, անմիջապես շեղվում էին հեռանում էին: Իսկ այն անցողիներն, ովքեր, այնուամենայնիվ, համաձայնում էին դասախոսներին, բարկացած տեսքով ընդունում էին սկսում էին «... չէ... չէ... չէ»- ներ: Հարցումից դարձրելով դրանք, որ Երեւանում են անցարեք դարձել ոչ միայն ղեկավարության նկատմամբ, այլև ընտրությունների: Ավելին, նրանցից շատերը հրաժարվում են գնալ վեարկության մտածելով, որ ով էլ անցնի, նույնն է լինելու: Ավելացնեն, որ հարցմանը մասնակցած 20 հոգուց միայն Վալերի Դարսյանն էր հավաստ, որ դրական փոփոխություններ, այնուամենայնիվ, կլինեն: Ինչ վերաբերում է անարբերությանը, առաջ ցանկալի կլինե, որ մարդիկ չեն կանգնեն իրենց ձայներին: Այլապես, ինչպես ասում է Ալեքսանդր Բեյլանի հերոսներից մեկը՝ «Անարբերությունը ինձ հասցրեց կործանման»:

Գյումրու ՉԼՄ-ներին հասուկ են այն նույն հիմնախնդիրները, ինչ որ հրատարակում են Երևանյան լրատվամիջոցների համար

Խոսքի ազատության դասարանական կոմիտեի նախագահ մարզային լրատվամիջոցների ուսումնասիրման ծրագրի հերթական կանգառը Հիւսիսի մարզ է: Հիշեցնենք, որ Բայ հասարակության ինստիտուտի Հայաստանի օժանդակության հիմնադրամի եւ Կոմիտեի կառավարության արակցությամբ իրականացվող ծրագրում ընդգրկվել են Լոռու, Սյունիքի եւ Հիւսիսի մարզերի զանգվածային լրատվական միջոցները (ՉԼՄ):

խոսքի ազատության ու տեղեկատվություն ձեռք բերելու հարցն էլ շատ դժուար է անհասկանալու լուծում է ստանում: Աշխատանքային հարմարություններով մարզի լրատվամիջոցներն առանձնապես չեն զիջում մայրաքաղաքայիններին, բայց երկու դեպքում էլ դիմագրաված խնդիրների ընդհանրություն կա, մասնավորապես ազատ խոսքի, բազմակարծության եւ մասնագիտական մակարդակի իմաստով:

Ծրագրի ղեկավար Անուշ Աբեղյանը, որ իր գործընկերոջ՝ Երևանի մասնակցի փորձագետ Մեսրոպ Հարությունյանի հետ մարզի լրատվամիջոցների մոնիթինգով է անցկացրել, նշեց. «Հեռուստարձևությունների միջև լուրջ մրցակցություն է սկսվում եւ զուգուր էլ մասնաճաճում, որ ընդհանուր առմամբ մարզի հասարակական, քաղաքական կյանքը, սոցիալ-սենսազիոն հարցերը բավական լավ են լուսաբանվում: Սակայն, ինչպես ցույց են տալիս 1 շաբաթվա ընթացքում կատարած մոնիթինգի նախնական արդյունքները, այդ հեռուստարձևությունների գործունեությունում էլ առկա են այն խնդիրները, որոնք բնորոշ են Երևանյան հեռուստարձևություններին: Մասնավորապես ակնհայտ է բազմակարծության եւ որոշեցիտային անբավարարությունը»:

ՉԼՄ-ների երեք տեսակներն էլ կան Երևանում

Երևանի մարզում հեռարձակվում են 4 հեռուստարձևություններ (ՀԸ)՝ «Գալա» (նախկինում է Գյումրու անկախ լրատվական այլ), «Տայգ», «Հանք-Գյումրի» եւ «Երևանի հանրային հեռուստառադիո» ՓԲԸ, որը հանրային հեռուստառադիոկենտրոնի վեց բաժնեմասերից մեկն է: Հեռարձակվում են նաև տեղական ռադիոներ՝ «Հանք», «Ռադիո Երևան», «Տայգ» եւ «Ռադիո հայ-Գյումրի»: Տղազի լրատվամիջոցների դասը լրացնում են 3 շաբաթաթերթեր՝ երկարամյա «Կոմայրի», 2,5-ամյա «Երգարան» եւ 10-ամյա «Հինգրսեպի», որոնք արձանակում են ստալինյան մարզում՝ հայ մասնակցի, հայփոստի եւ Երևանի լրագրականների միջոցով: Գյումրու ժողովուրդների «Աստղածաղիկ» ակումբի խորհրդի նախագահ Լեոն Բարսեղյանի ներկայացմամբ, Երևանում առկա չեն 5 հավանական ռադիոհեռարձակողներ կան, սակայն դեռությունը հավան չէ հեռարձակողների ֆանակն ավելացնելու եւ ազատ ռադիոհաձայնությունների մրցույթ չի հայտարարում:

մակարդային հարցերին, միջազգային լրատվություն: «Նույնի որոշաբեր» ստույգային հեռուստա Վր 2005 թ. ձեռնարկվել է «Գալա» ՀԸ-ն, որն օրական 3 անգամ հեռարձակում է «Գալա-Նյու» լրատվական ծրագիրը՝ մինչև 35 րոպե տևողությամբ: ՀԸ կոմերցիոն սնուրեն եւ փոխսնուրեն Կարինե Հարությունյանը «Ազգ»-ի հետ գրուցում ներկայացրեց իրենց դասարանական վերլուծական, լրատվական-տեղեկատվական զանգված հաղորդումները, «Գալանյուզի» հավելվածը, որի ժամանակ նույնի տեքստում ֆունկցիոնալ են արդիական թեմաներ, շաբաթային «Դեմ առ դեմ» վերլուծական ծրագիրը, «Շաբաթ անց» հեղինակային վերլուծական հաղորդումը եւ այլն: Կարինե Հարությունյանի խոսքով, լրատվական բնույթի այդ բոլոր հաղորդումներում իրենց նույնից անդրադառնում են արտաքին խնդիրների, ներկայացնում իրադարձային եւ հեղինակային նյութեր:

1993 թ.-ից երթում է նաև «Երևան» հանրային հեռուստարձևությունը՝ օրական 4-ժամյա երեք-ժամով: Հեռուստարձևությունը գործադիր սնուրեն Արթուր Դանդիլյանն ավելի հակված էր խոսելու 24-ժամյա երեք ունեցող նույնից նույնի ռադիոյի մասին, բայց այնուամենայնիվ նշեց, որ իրեն էլ ունեն լրատվական ծրագիր, որի քաղաքական ներկայացվում են իրադարձային, հեղինակային, դիմանկարային եւ այլ նեղորոշումներ: Երեք ՀԸ-ներն էլ հրաժարվել են նախընտրական ֆարգարավի սակագներ հայտարարելուց՝ միաժամանակ հավաստիացնելով, որ իրենք ֆաղափական ուժերին անդրադառնալու են իրենց հաղորդումների եւ ծրագրերի քաղաքականում:

Ի դեպ, «Հանք-Գյումրի» ՀԸ-ին մեծ է չեն անդրադառնում, որովհետև չեն դիտարկել որդես մարզային լրատվամիջոց՝ հազվի առնելով, որ սփռվում է նաև այլ վայրերում, այդ թվում՝ Երևանում:

Թերթերը կանոնավոր տղազրվում են

Երևանի մարզում հիմնականում տղազրվում են երեք շաբաթաթերթեր՝ 1400 տղաֆանակով «Կոմայրի», «Երգարան»՝ մինչև 4000 եւ «Հինգրսեպի»՝ 5000 տղաֆանակ-

հիմնադիր-սնուրեն Եդուարդ Մխիթարյանը նշեց, որ իրեն էլ են անդրադառնում մտահոգի խնդիրների, բայց նաև ընթերցողի գրավելու խնդիր ունեն, որը լուծում են արտաքին ժամանցային եւ գլոբալի հրատարակումներ տղազրելով: Տեղեկատվության մասշտիպության վերաբերյալ սնուրեն ընդգծեց, որ ինֆորմացիա ստանալու դժվարություններ ունեն ուսիկանությունից, ընտրուցի, էլցանցից եւ «Ամենեկից»: Դժգոհություններն էլ հիմնադիր-սնուրենը նորմալ է ընդունում. «Երեք դժգոհություններ չլինեն, ուրեմն ես ոչինչ չեմ արել»:

Տեղեկատվության ձեռքբերման հարցն ու լրագրողների աշխատանքի անարդյունավետությունը

Մեր հանդիպած բոլոր լրատվամիջոցների աշխատակիցներն ու ղեկավարներն մեզ հետ գրուցում մասնաճաճում էին որոշ գերաշխարհայիններ, որտեղից տեղեկություն ստանալը դժվար է: «Տայգ»-ի սնուրեն Մարգարիտա Մինայանը նշեց, որ նույնից իրենց ՀԸ-ն փակելու փորձեր են եղել, «բայց դա անցել են»: Նա չմեղադրեց ֆաղափային կամ մարզային իշխանություններին տեղեկություն չսրամաղորդելու մեջ՝ դա բացատրելով իրենց չեզոք աշխատանքով: «Երևան» ՀԸ-ի սնուրեն էլ դժվարացավ հիշել դեպքեր, երբ իրենց մեծել են ինֆորմացիա սրամաղորդել: Սա թերեւս հասկանալի է, ֆանի որ ինչու էլ ՀԸ-ն հանրային ՀԸ-ի բաժնեմասերից մեկն է: «Գալա»-ի կոմերցիոն սնուրեն Կարինե Հարությունյանը ընդգծեց, որ որոշ նյութերից հետո զանգում-ստանում են, «բայց ոչինչ, զոնե զոնե են: Մեծ անգամ դասերիցների տրիկայի մասին ենք նյութեր սվել»: Կոմերցիոն սնուրենը համոզված է, որ հետևողական լինելու դեպքում թեկուր երկարաժամկետ ֆալցոնկների մեջ ընկնելով, բայց այնուամենայնիվ տեղեկություն ստանալ հնարավոր է: Ինչ վերաբերում է ձեռնարկներին, առաջ չընկալողներին չեն ձեռնարկում: Ուստի լրագրողների տեսակներն իրենց աշխատանքի վերաբերյալ: Լուրերի խմբա-

նում են կորցնել աշխատանքը: Նա ցավով նշեց, որ գրեթե բոլոր գերաշխարհայիններից էլ դժվար է տեղեկատվություն ստանալը, «չառ համախառն հարցերը հանում են, բայց դեռ դասախոսները չկան»: «Շաբաթ անց» կիրակնօրյա վերլուծական հաղորդման հեղինակ Դերենիկ Մալխասյանն էլ այս ամենում մտահոգի է համարում լրագրողի դերի անկումը. «Լրատվամիջոցներով կոմերցիոն խնդիր է բարձրացում եւ դրան ընթացք է տալիս, որի դասառոպ մեր դերն արժեզրկվում է: Բացի այդ, ՉԼՄ-ների միջև համերաշխություն չկա, որ միասին հասնեն հիմնախնդրի լուծմանը»:

«ՀԸ-ների որակը համայնքային է»

Գյումրու ժողովուրդների «Աստղածաղիկ» ակումբի խորհրդի նախագահ Լեոն Բարսեղյանը կարծում է, որ մարզի հեռուստարձևությունների որակը համայնքային է, շաշի ընկնող հաղորդություններով կամ անհաղորդություններով նրանք իրարից չեն արբերվում: «ՀԸ-ները փորձում են բոլոր մակարդակի խնդիրները լուսաբանել, կաղում են ֆաղափական տեղեկատվության վերլուծությունից եւ բազմակարծության աղախովումից: Կա նաև հանրադասական իշխանությունների 16-ամյա հասուցություն, բայց ցանկալից դասարանական լրատվության վերլուծությունները ղեկ կան, բայց լրագրողները փորձում են դժվարությամբ եւ շաշ մեծ ծուկությամբ ջարդել տեղեկատվության, ազատ խոսքի դասը: Լեոն Բարսեղյանը նաև նկատեց, որ հեռուստաթերթի 80 տղուց իրադարձային նյութեր են, հեռուստահեղափոխություն իշխում են հեղափոխությունները, լրագրողները բավարարվում են մակերեսային տեղեկատվությամբ եւ լուրջ լրագրողական հետազոտությունները չեն լինում:

ԳՈՏԱՐ ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ, Գյումրի-Երևան

Էղուարդ Մանեի (1832-1883 թթ.) գեղարվեստական դասաստիանը Մեխակայում միադասարան հաս-
 անաչելու Նաղդուհի 3-րդի շարժմի քան-
 թի, դարձել է Նյու Յորքի Արդի արվեստի
 քանդակարանի նոր ցուցահանդեսի թեման,
 գրում է Ռաֆայել Ռուբինսթեյնը «Art in
 America» հանդեսի 2007 թվի հունվա-
 րյան համարում, որտեղից փառում են *us-*
րբի բարձրագույն անկախացող նյութը:
 Այս եւ մեր ճակատագրի միակնիվածի մա-
 խորը համարում անկախացված Ֆեմինիզմ
 Բոքերոյի «Արու Դեյթ» նկարաւարդ ֆա-
 ղաւական իրադարձություններին անդա-
 դառնալու արվեստագետների դասի կամ
 դասավորութեան փայլուն օրինակներ
 են: Հիշենք 1970-ականների վերջերին հայ
 իրականութեան մեջ անվանի նկարիչ Հա-
 կոբ Հակոբյանի անդադարձը իր կտավնե-
 րում միջուկային զենքի թեմային:

Տասնիններորդ դարում Ֆրանսիայում
 ստեղծված գլուխգործոցներից մեկը համա-
 վոր էրուարդ Մանեի «Կայսր Մաքսիմիլիանի
 գնդակահարությունը» կտավը (1868-69) եվ-
 րոպական հանրութեանը չի ցուցադրվել մին-
 չեւ 1905 թիվը, այսինքն նկարվելուց հետո 36
 տարի մնացել է փակի տակ:

Եիտե է, արվեստի գործերի ու ցուցադրման
 այլ դեմքեր է են եղել, բայց մնաւ կարեւոր եւ
 մեծադիր, այն էլ Մանեի դարի ամենակա-
 նաւոր նկարչի ստեղծագործութեան համար
 այդքան երկար ժամանակ փոքր կտավ մնալու
 երեւոյթը աննկազմ առեղծվածային դեմ է
 համարել:

Պատճառն, անուրի, նկարչի անձանթ լի-
 մելը չէր: Մանեն այդ ժամանակ ճանաչված
 արվեստագետ էր, որն ազատ էր կարող էր իր
 կտավները ցուցադրել նույնիսկ «Օլիմպիա»
 (1865 թ.) եւ «Նախաճաշ խոսի վրա» (1863
 թ.) կտավների առաջացրած սկանդալներից
 հետո:

Իրականում նա փորձել է ցուցադրել կտավը
 ավարտելուց անմիջապէս հետո: Ասկայն խն-
 դիրը կարողանալ է եղել: Երբ Մանեն դաս-
 րաստել է կտավը ներկայացնել 1869-ի Սալո-
 նային ցուցահանդեսին, Ֆրանսիական ի-
 խանութները նրան հասկացրել են, որ դա
 անդաման կնքովի: Իսկ երբ փորձ է արել
 այդուհանդերձ նույն թեմայով վիճաբանական
 արտաստիություն դաստատել, նրան ընդհան-
 րապէս արգելել են եւ ստիպել հրաժարվել այդ
 մտքից:

Հետագայում, նույնիսկ առաջին ցուցադ-
 րությունից հետո, այդ կտավը հազվադէպ է
 ներկայացվել հանրութեանը, չնայած այնու
 դաստատական գրաւնություն կամ ֆաղա-
 կան այլ արգելներ չեն եղել: Աւանային
 Սալոնում առաջին անգամ 1905-ին ցու-
 ցադրվելուց 5 տարի անց կտավը վաճառվել է
 գերմանական փորձի մի ֆաղափ Մանհայմ
 Զուստիակը կոչվող անձան թանգարա-
 նին: Կտավն այդ ֆաղափում, որն ավելի շատ
 ճանաչված է ծանր արդյունաբերութեամբ,
 քան մշակութային կենտրոններով, մնացել է ան-
 բողջ ժամանակ եւ եզակի առիթներով է
 միայն փոխ տրվել, իսկ Եվրոպայից երբեք
 դուրս չի եկել:

Այս դաստատով էլ առավել նշանակալի է
 դրա ներկա ցուցադրությունը Նյու Յորքի Արդի
 արվեստի թանգարանում «Մանեն եւ Մաքսի-
 միլիանի գնդակահարությունը» խորագրի ներքո:
 Ցուցահանդեսը հետախոսական է նաեւ այն
 դաստատով, որ այնտեղ ներկայացված են
 նույն թեմայի շուրջ Մանեի կատարած այլ
 նկարները՝ մեծադիր յուղաներկ կտավը եւ ժա-
 մանակին արգելված վիճաբանական արտաս-
 տությունը, որն իր մաքից հետո է տղադրվել:
 Այս երեք կտավների միաժամանակյա ցու-
 ցադրություն եղել է միայն 1992-ին՝ Լոնդոնի
 Ազգային Պատկերասրահում: «Մաքսիմիլիանի»
 շարժումը զուգահեռ ցուցադրված են նաեւ
 փաստագրական լուսանկարների եւ արվեստի
 այլ գործերի երկու հրատարակութեւ, որոնք
 դաստատ են կայսրի մաքից (գնդակահա-
 րութեան) մասին, ինչպէս նաեւ Մանեի 4 այլ՝
 «Մահացած Զրիստոսը հրեշտակների հետ»
 (1864 թ.), «Թաղումը» (1867 թ.), «Մահացած
 ցլամարտիկը» (1862-64 թթ.), «Ցլամարտը»
 (1865-66 թթ.) հայտնի կտավներն ու «Բարի-
 կադը» (1871 թ.) գծանկարը:

«Մաքսիմիլիանի գնդակահարությունը»
 կտավների թեման 1867 թվի հունիսի 19-ին
 կենտրոնական Մեխակայի Կուրենտարո ֆա-
 ղափում տեղի ունեցած իրադարձությունն է:
 Այդտեղ է, որ մեխակացի առաջնորդ Բենիտո
 Խուարեսի հավասարիմ գորադուրդը գնդա-
 կահարել է ավստրիացի արայազն Մաքսիմի-
 լիանին, որին 3 տարի առաջ Ֆրանսիացիները
 նշանակել էին Մեխակայի կառավարիչ: Մա-

նեն դասկերել է հենց այդ դաշը, երբ 6 զին-
 վորներ կրակ են բացում կառավարչի վրա:
 Նրան, ըստ երեւոյթին, մտադիր էին ստանել
 հերթով, քանի որ Մաքսիմիլիանի աջ եւ ձախ
 կողմերում կանգնած են համադասարանա-
 նաբար Թոմաս Մեխիան եւ Միգել Միրանո-
 նը՝ կայսրի գնդապետները, եւ կրակն առաջի-
 նը ուղղված է սոխակ վերնաւարտի եւ մուգ
 տարած հագած Թոմասի վրա: Կրակի բողբո-
 ռու ծիխ ամբողջ դուրս են գալիս հրացաննե-
 ռից, որոնք այնքան մոտ են թվում զոհերին:

Մաքսիմիլիանը՝ լուսադասի հիշեցնող լայ-
 նեզր ստոբերուն գլխին (մյուս երկուսը գլխա-
 բաց են), շեւտված մուրմուկ եւ գունատ դեմ-
 քով, նայում է զինվորներին խեղ հայացքով:
 Միրանոնը Մեխիանի մնացած հագնված, բռնել է
 Մաքսիմիլիանի ձախ ձեռքը եւ կարծես ընթ-
 նանով է մոտենում զինվորների արարին:

Երկուսուկես մետր լայնութեամբ եւ երեք մետր
 երկարութեամբ կտավի կենտրոնական մասում
 իրար կողմի կանգնած են 6 զինվորները՝ մուգ
 համազգեստով, սոխակ գոտիներով: Նրան-
 ցից մեկը մի փոքր ավելի մոտիկ է կանգնած
 զոհերին: Իսկ զինվորների ետեւում առանձին՝
 մեկուսացված, գլխին կարմիր կեղի դրած
 կանգնած է մեկ ուրիշ զինվոր (7-րդը), որը
 կարծես դաստատվում է վերջին, մահաբեր
 հարվածը հասցնել: Ըստ որոշ տեղեկություն-
 ների, առաջին հրաձգութեամբ չի հաջողվել
 ստանել կայսրին: Պատահել է երկու լու-
 ցուցիչ կրակոց:

Կտավի ֆոնը երեք հորիզոնական մասի է
 բաժանված: Հասակի մասում ավազագույն
 գետնն է, որի վրա կանգնած են կերպարները,
 աղա բարձր մոխրագույն դասն է եւ դրանից
 էլ վերեւ՝ բնութեան մի բարակ շեւտ, բաց կա-
 նաչ տարածություն, մի քանի մուգ կանաչ նո-

Պատմական տեղեկանք

Նաղդուհի 3-րդ. Շարլ Լուի Նաղդուհի Բոնապարտ (1808-1873 թթ.): Նաղդուհի 1-ի
 եղբոր՝ Լուի Բոնապարտի որդին: Ֆրանսիայի կայսր (1852-70 թթ.): Մղել է զավթողական
 դաստատներ Ալգերիայի, Հնդկաստանի, Սիրիայի, Մեխակայի դեմ, մասնակցել Դրիմի
 դաստատման (1853-56 թթ.): Փարիզում 1870-ի սեպտեմբեր 4-ի հեղափոխությունը զահըն-
 կեց է արել նրան: 1871-ի Ֆրանկո-պրուսիական պայմանագրով ազատվել է գերությունից եւ մինչեւ
 կյանքի վերջը ապրել Անգլիայում:

Մաքսիմիլիան (1832-67 թթ.): Ալգերիայի կայսր Ֆրանց Իոսիֆ 1-ի եղբայրը: Մեխակա-
 յի կայսր 1864-ից 1867 թիվը: Մնացել է գահին միայն ընտրիվ Ֆրանսիական բանակի
 ներկայութեան, որի՝ երկրից հեռանալուց հետո ձերբակալվել է գնդակահարվել է Խուա-
 րեսի զինվորների կողմից:

Ֆրանցիսկո Գոյա. «1808 թվի մայիսի 3-ը»

Մանեի «Կայսրի գնդակահարությունը» կտավը 36 տարի փակի տակ

Էղուարդ Մանե: «Կայսր Մաքսիմիլիանի գնդակահարությունը»

նի փոքր կտորների վրա դասկերված են մի-
 րանի «հանդիսականներ»: Եթե կտավի այս
 հասկանում մի փոքր ոռոմանտիկ կարելի է
 նկատել, աղա զինվորների մասում հստակ է
 Մանեին բնորոշ ավելի ռեալիստական ոճը:
 Նույն թեմայով արված Մանեի երկու մյուս
 կտավները, որոնք առավել փոքր չափերի են,
 քան Մանեի այս վերնաւարտը, ավելի վաղ Ե-
 ջանի գործեր են եւ տարբերվում են նրանից:
 Դրանցից առաջինը՝ 1867-ին է կատարված եւ
 դասկանում է Բոնուսի Գեղարվեստի թան-
 գարանին: Նրանում զոհերի դեմքերը անհս-
 ակ են: Ձինվորների գլխին ստոբերներ են:
 Մուսոն ու ծուլը գերիջող են ամբողջ կտա-
 վում: Մասնագետների կարծիքով կտավը ա-
 վարված է: Երկուրդը՝ 1867-68-ին կատա-
 րված, դասկանում է Լոնդոնի Ազգային դաս-
 կերանառիքի եւ բաղկացած է չորս կտավի
 մասերից: Մանեի մահվանից մի քանի տարի
 անց, որդին վառ դասկանված այդ կտավի
 ֆայլայված մասերը կտատել է եւ թողել 4 կտա-
 վեր, որոնց հետագայում (1890-ականներին)
 Դեզան՝ Մանեի մեծիմ ընկերը, հավաքել է
 մեկ ընդհանուր կտավի վրա: Ամենամեծ կտորը
 դասկերում է զինվորներին, մինչդեռ մյուս ե-

նկարները միաձնյա կերպարներ էին, եւ
 նա հնարավոր է՝ ցանկություն է ունեցել ցու-
 ցահանդեսին ներկայանալ առավել բարդ
 կոմպոզիցիաներով: 1865-ին նա Խոլանդիա
 էր այցելել եւ Պրադոյում տեսած կտավները,
 հասկապես Վելասկեզի նկարները մեծ
 ազդեցություն էին թողել նրա վրա: Հավանա-
 բար տեսել էր նաեւ Գոյայի հայտնի «1808 թվի
 մայիսի 3-ը» կտավը (1814 թ.):

Իր անձնական հակակրակները Նաղդուհի
 3-րդի ինքնիշխանութեան եւ Ֆրանսիացիների
 իմպերիալիստական արկածախնդրութեանը
 Մեխակայում՝ նույնպէս կարող էին նրան
 մղել այդ թեմային անդադարձաւու:

Հրապարակած Մեխակայի բնական հարս-
 տություններով՝ Նաղդուհի 3-րդը 1861 թվա-
 կանին սկսեց դաստատել Մեխակա ներ-
 խուսելու՝ գլխավորապէս Մեծ Բրիտանիայի
 եւ Խոլանդիայի հրահրմամբ: Էլզեբէթի կար-
 ծիով Մեխակայի իրադարձություններին
 նկարիչը անդադարձել է նաեւ 1860-ական-
 ների իր մյուս կտավներում, որոնք առաջին
 հայացքից հեռու են թվում ֆաղափական քո-
 վանդակությունից: Դրանց շարքին է նա դա-
 տում «Մարմնագույն 5-րդը... Ետպաղայի տա-
 րագույն» կտավը (1862): Ցլամարտիկի հասուկ
 հանդերձանով այդ սխիկնը նրա բացատր-
 ութեամբ կարող էր լինել կայսրուհի Օտտինի՝
 Նաղդուհի 3-րդի իտալանացի ծագումով կա-
 րոյիկ կինը, որը խախտաւում էր ամուսնուն
 հարձակվել Մեխակայի վրա՝ չհամակերպվե-
 լով դարասկզբին Մեխական կողմնելու Խո-
 լանդիայի դառը ճակատագրի հետ:

Այդ կտավի ֆոնն նկարված ռիկադորը
 վերցված է Գոյայի մի գծանկարից, որը թույլ
 էր արել Էլզեբէթի կարգել, թե արդյո՞
 դրանով Մանեն փորձում էր Մեխակայում տի-
 րոջ հեղափոխական տրամադրությունների
 մասին խոսել, ընկալելով Գոյայի կտավի ցու-
 լերը որպէս համային դիմադրութեան խորի-
 դանիներ: «Ցլամարտի միջադէպ» կտավը
 (1862-64 թթ.), որը Մանեն ինքն է երկու ա-
 ռանձին մասերի բաժանել՝ «Մահացած ցլա-
 մարտիկը» եւ «Ցլամարտը», արվեստաբան
 Թեոդոր Ռեֆի գնահատմամբ նույնպէս առն-
 չութեան ունի Մեխակայի հետ: Ըստ նրա, այն
 դաստատ է մեխակական Պուերթո ֆաղափում
 1862 թվին Ֆրանսիական բանակի դաստա-
 րան մասին:

Մեխակայի հետ կապված երրորդ կտավը,
 ըստ Էլզեբէթի, «Հրեշտակները Զրիստոսի
 դամբարանի մոտ» նկարն է, որտեղ երկու հրե-
 տակների թեւերը եւ ֆոնն դասկերված օձերը
 Տես էլ է

CAMBRIDGE Judge Business School

Eurasia Programme

Business Executive & Leadership Programme

2-21 June 2007 University of Cambridge

This prestigious fifth annual programme at Cambridge Universitys Judge Business School provides a comprehensive insight and training, focusing on cutting-edge business and corporate practices, entrepreneurship, and practical business skills. Taught by leading scholars and experts, the programme offers full scholarships to qualified professionals in Armenia. The programme consists of intensive studies in Cambridge, company visits and business presentations in London, one of the worlds most important financial centres. This is a highly competitive programme for professionals with strong academic background, fluency in English and a minimum of two years work experience in business, finance, economics or related fields.

For details & application forms contact:

Eurasia Centre 9 Baghramian Street Suite 2, Yerevan T 56 31 32; F 52 58 07 info@eurasiacentre.am www.eurasiacentre.am

Application deadline: 30 March 2007

Generously supported by the Manoukian Charitable Foundation

ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակը երկարացնում է 27.02.2007թ. հայաստանյան Մեղրի փողոցի արհեստավորական համալիրի վերակառուցման համար հայաստանյան մրցույթի վերջնաժամկետը մինչև 2007թ. մարտի 19, ժամը 17:00:

www.azg.am

Հայաստանի ամերիկյան համալսարան Զաղափագիտության և միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետ

Դոկտոր Շերոն Վոլչիկը

ներկայացնում է Կանանց դերը հեկոնոմիկական աշխարհում Դասախոսություն Երկուշաբթի, մարտի 12-ին, 18:00

Դր. Շերոն Վոլչիկը փառաբանության և միջազգային հարաբերությունների դոկտոր է Ջորջ Վաշինգտոն համալսարանում, որտեղ նա դասավանդում է Կենսոճանային և Արևելյան Եվրոպայի համեմատական կառավարություններ և փառաբանություններ, ինչպես նաև սարածաբանի միջազգային հարաբերություններ առարկաները: Նա հանդիսանում է «Զեխտնական» անունովից երգանուն. փառաբանություն, սենսություն և հասարակություն» գրքի հեղինակը, ինչպես նաև «Կանայք ու ժողովրդավարությունը. Լատինական Ամերիկա ու Կենսոճանային և Արևելյան Եվրոպայի» «Արևելյան Եվրոպայի ներքին և արտաին փառաբանությունը 1980-ական թվականներին», «Ուկրաինա. ազգային իմնություն ու ժողովրդավարություն», «Կոմունիզմի սոցիալական ժառանգությունը», «Կանայք, ղեկավարությունը և կոսակցությունը Արևելյան Եվրոպայում» գրքերի համահեղինակը: Ներկայումս դր. Վոլչիկը հետազոտություն է անցկացնում Կենսոճանային և Արևելյան Եվրոպայում հեկոնոմիկական անցումային երգանուն կանանց դերի, հեկոնոմիկական հասարակություններում էթնիկ խնդիրների, ինչպես նաև Զեխտնային և Սլովակիայի համարյա-սովորույթներում կոսակցությունների համակարգերի և փառաբանության այլ աստիճանների զարգացման վերաբերյալ: Դոկտոր Վոլչիկը զգալի փորձ ունի Կենսոճանային և Արևելյան Եվրոպայի փառաբանության ձեռնարկում և համեմատական փառաբանությունների ոլորտներում: Նա դոկտորի կոչում է ստացել Միչիգանի համալսարանում: Դոկտոր Վոլչիկը Հայաստանում է ԱՄՆ-ի դեսպանատան հրավերով:

Մուսֆն ազատ է

Հայաստանի ամերիկյան համալսարան, Փոֆր դահլիճ (5-րդ հարկ)

Դասախոսությունը կընթանա անգլերենով՝ հայերեն համընթաց թարգմանությամբ Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 51 26 77

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱԶԾ Հայաստանյան գրասենյակը հայաստանում է մրցույթ Հայաստանի ՓՄՁ ՋԱԿ Կոնսյոլի մասնաճյուղի համար Զարեցական փողոցում գրասենյակային սարածք ձեռք բերելու նպատակով: Տարածքի մեկնաչափը մոտավորապես հետևյալն է. այն դեպքում է զանգվածային փողոցային ֆառաբանության կամ հարակից փողոցներից մեկում, զբաղեցնել 80-100 ք. մ սարածք, լինի վերանորոգված, առանց վնասվածքի ջրամատակարարման, ջեռուցումով և էլեկտրաֆառաբանությամբ, սանհանգույցով և ոչ մական 15 հոգու համար նախատեսված սեմինարների սենյակով: Մրցույթի մասնակցելու համար հարկավոր է ներկայացնել հետևյալ փաստաթղթերը՝ սեփականության վկայականը, սարածքը դեպքում է գերեզմանի բյուրեղի նկատմամբ որևէ տարածություններից: Գինը դեպքում է նույն արտադրանքի ՄԱԶԾ Հայաստանյան գրասենյակ, հասցե՝ Բ. Երևան, Աղաթանյան 14, Գազիկ Շահինյանի, հեռ. 56-60-73 (119):

«ԻՆՆԱ-Գրուդ» ՍՊԸ-ն Երևանի «Աղաթանյան» աղաթանախումբային բոռային հարթակում կազմակերպում է «Հայեկոնոմիկական» ԲԲԸ-ի կողմից ներկայացված գույքի աճուրդային վաճառք: Բնակելի տուն, ընդ. մակ.՝ 108,7 ք. մ., հող. չափը-0,0512 հա: Հասցե՝ ՀՀ, Երևան, Արաբկիր համայնք, Ն. Չարյան փող., 44: Մեկնարկային գինը՝ 10.638.000 դրամ: Աճուրդի փուլերը դասական, այնուհետև հողանդակային եղանակով 09.04.2007 թ.-ից յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ, ժ. 13.00 մինչև 30.12.2007 թ.: Երևան, Աղաթանյան 6/1 հասցեում: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել Բոռային հեռ. 56-31-15:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ դատական դեղատրամբան (այսուհետ՝ դեղատրամբան) հայտարարում է բաց մրցույթ դատական ծառայության բաժնուղաճները զբաղեցնելու համար

1. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 2. Դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության իրականացում է կենտրոնական վարչապետարանում, սեփականության միջոցառման համակարգում, հասանելիության միջոցների նախաձեռնում, լրացուցիչ աշխատանքներում և «Ներքին» գաղտնի ծառայության աշխատակազմում: 3. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 4. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 5. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 6. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 7. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 8. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 9. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 10. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 11. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 12. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 13. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 14. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 15. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 16. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 17. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 18. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 19. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 20. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 21. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 22. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 23. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 24. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 25. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 26. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 27. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 28. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 29. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 30. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 31. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 32. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 33. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 34. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 35. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 36. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 37. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 38. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 39. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 40. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 41. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 42. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 43. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 44. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 45. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 46. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 47. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 48. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 49. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 50. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 51. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 52. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 53. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 54. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 55. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 56. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 57. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 58. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 59. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 60. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 61. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 62. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 63. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 64. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 65. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 66. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 67. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 68. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 69. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 70. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 71. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 72. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 73. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 74. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 75. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 76. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 77. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 78. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-176: 79. Կոնսյոլի մասին առաջին անգամ դատարանի աշխատանքային համակարգային ծառայության մասնաճյուղում առաջարկ է ներկայացվել 2-րդ ենթափուլով (Եր)՝ 73-3-2-17